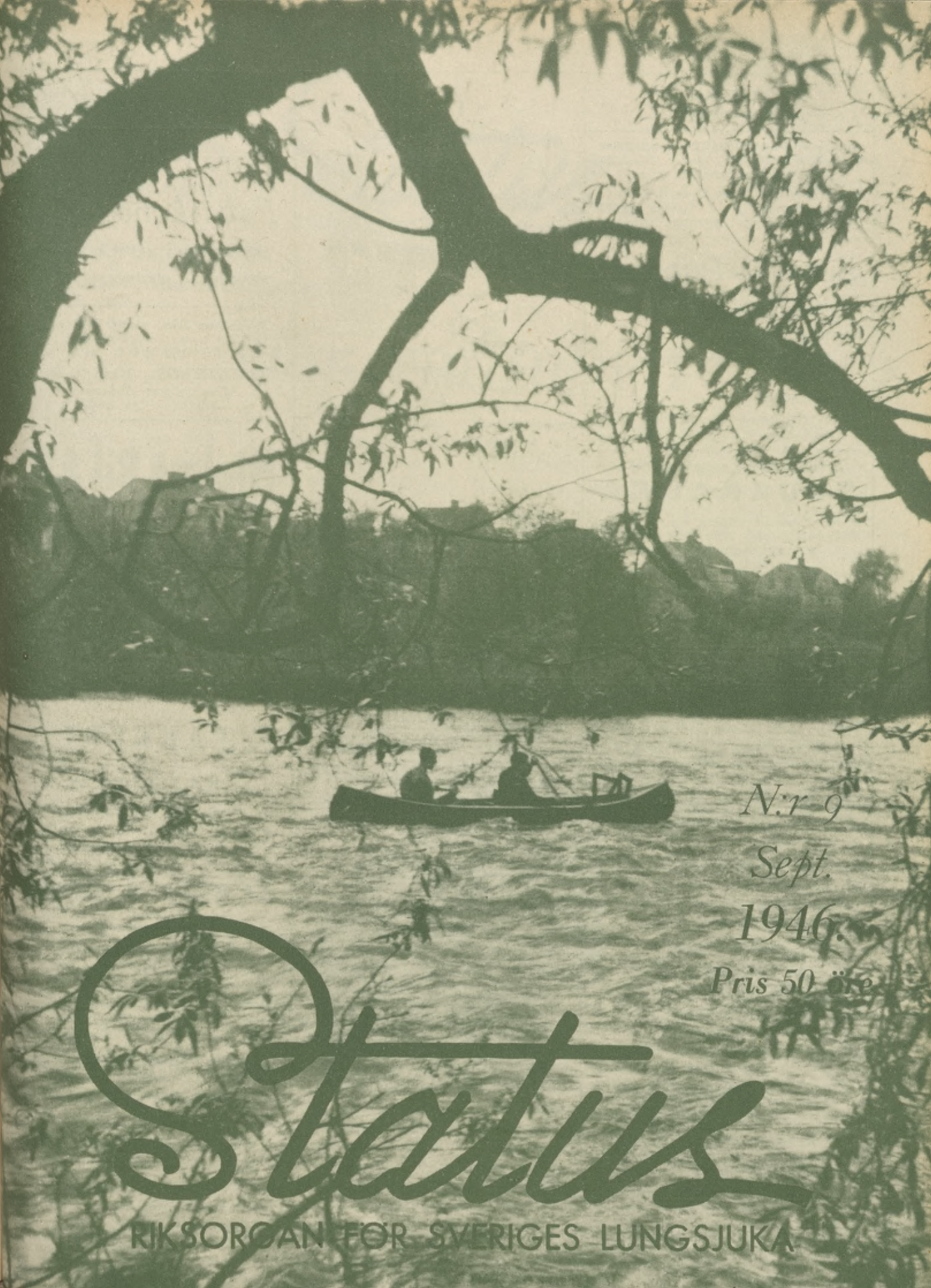

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:r 9

Sept.

1946.

Pris 50 öre

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

STOCKHOLM
med omnejd

Vackra ENRUMSMÖBLER i ek och björk
Kompletteringsmöbler, Mattor, Sängklä-
der, Gardiner, Armatur m. m.

CONRAD AHLBERG
7 Bryggaregatan Telefon 23 04 75
BILLIGA PRISER - KREDIT ORDNAS

Svenskt Papper Aktiebolag

Sveavägen 98, Stockholm

Alla slag av papper för
tryckerier.

Specialitet

Tryckpapper för böcker och
tidskrifter — Broschyromslag

Medlemskap i statsunderstödd

SJUKKASSA

är en ekonomisk tillgång, som Ni ej kan
undvara. Skydda Eder själv och Edra
barn genom inträde i ortens
erkända sjukkassa

ÖSTRA SVERIGES
ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA
Sveavägen 61 — Stockholm
Tel. 23 09 85

BETALD ANNONSPLATS

BORAS och SÖDRA
ÄLVSBOGSLÄN

A.B. Kamgarn BORÅS

SPANGBERGS BRÖD
GOTT BRÖD
Tel. 108 42

AB NORRMALMS GJUTERI &
MEK. VERKSTAD

Telefon 103 93

— BORÅS —

GJUTGODS och REPARATIONSARBE-
TEN för TEXTILINDUSTRIEN

BORAS MOTORCENTRALS
BILVERKSTAD A.-B.
— BORÅS —

— Kom nu ihåg, lille Sven, att inte
gå för långt ut!

— Men jag får väl gå dit ut, där pap-
pa är?

— Nej, lille Sven, kom ihåg att pappa
är livförsäkrad.

— Och så, Herman, absolut ingen kur-
tis med sjuksköterskorna.

— Vad var det som kom er att gå runt
i varuhuset och stoppa på er varor utan
att betala?

— Det var dom där skyltarna, som
hänger överallt: "Inget köptvång".

BORAS och SÖDRA
ÄLVSBOGSLÄN

Borås Fabriksnederlag

DEN SVENSKA HANDLAREKÄRENS
FÖRNÄMSTA INKÖPSKÄLLA

Kom ihåg Edra vänner vid såväl
högtider som märkesdagar med
B L O M M O R från

ALIDEBERGS Blomsteraffär
(Inneh. Oscar Andersson)
Allégat. 7. Tel. 117 27.

Hjelms Bil AB.

ELEKTRISKA INSTALLATIONS-
AFFÄREN I BORÅS AB

Stora Brogat. 4 - Tel.: 100 58, 200 58.

Utför allt, säljer allt elektriskt! Special-
affär i armatur. Starkströms- och svag-
strömsinstallationer. Kostnadsberäkningar.
Reparationer. Motorlindningar.

A.-B. Alf Stigens FÄRGERI

SANDARED

Färgning, Appreterning

Konstlädertillverkning

Bensin & Oljor

Bror Ohlsson

B P:s Bensinstationer &
Eldningsolja

REKOMMENDERA S

Aktiebolaget

Marks Jacquardväveri

Tel. 600 08 Björketorp Tel. 600 08

Tillverkar:

Möbeltyger, Duchatelltäcken, Gar-
diner och Draperivaror i såväl
bomull som konstsilke

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

SEPT. 1946

Utkommer en
gång i månaden
9:de årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
A. E. GILLBERG

Kocksgatan 15, Stockholm
Tel. 41 39 99 o. 44 40 40 (Växel) Postgiro 95 00 11

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

ERIK FRITHIOF †

De Lungsjukas Riksförbund har sorg. Förbundets ordförande sedan 1940, Erik Frithiof, har gått bort. Tisdagen den 20 augusti kl. 9 på kvällen insomnade han stilla på S:t Görans sjukhus, där han sedan dagarna efter årets förbundsmöte vårdats. Det var nog ganska allmänt bekant att Frithiof var långt ifrån stark, att hans hjärta, som pressats hårt av de påfrestningar som kvävgasbehandling och astma i förening medför, började visa tendenser att svika. Men för dem som närvaro vid sommarens förbundsmöte och där träffade Frithiof pigg och vital till själen och till synes i god fysisk kondition, måste det dock komma som en stor överraskning att slutet var så nära. Själv syntes han f. ö. hela tiden på sjukhuset räkna med att även denna gång övervinna sjukdomen och kunna vända åter till arbetet för vårt förbund, som trots allt låg honom så varmt om hjärtat och vars förkovran han gjort till sin främsta uppgift.

Erik Frithiof kom med i arbetet för De Lungsjukas Riksförbund redan från starten och det dröjde inte länge förrän han var med i dess ledning. Han valdes småningom till vice ordförande och blev 1940, då Sven Tenvall på grund av sjukdom avgick, utsedd till förbundets ordförande och senare även till riksombudsman. I denna egenskap har han gjort sin stora insats. Utbyggandet av förbundets organisation på bredden och skapandet av möjligheterna för dess stora expansion är till största delen hans verk. Till ombudsmannasysslan var han som klippt och skuren.

Han älskade att tala och hans muntliga framställningskonst är omvitnad av alla. Han sparade sig heller ingalunda utan reste från det ena mötet till det andra, från den ena konferensen till den tredje. Förbundets

föreningar tävlade om att få honom med vid sina egna möten, vid propaganda- och upplysningsmöten, vid socialvårdskonferenser och alltid då det gällde att bilda nya föreningar, länssammanslutningar och centralorganisationer. Överallt skulle Frithiof vara med och överallt gjorde han sig populär och omtyckt. Trots vacklande hälsa bjöd det honom emot att säga nej, då han ombads att resa och mer än en gång kunde det hända att han avverkade både sex och sju möten på skilda platser under några dagar. En stor del av förbundets underorganisationer har han varit med om att bilda och därigenom har han också blivit väl känd av alla landets lungsjuka. Detta icke heller minst genom det mångtal resor han gjort till olika sanatorier, där patientföreningarna arrange-

rat möten och där Frithiof på sitt medryckande sätt klargjort för patienterna vikten av att icke efter utskrivningen från sanatoriet glömma bort sin sjuktids kamrater och de förhållanden, som i allmänhet inställa sig för de lungsjuka konvalescenterna utan genom att gå med i arbetet i konvalescentföreningarna bidra till att dessa förhållanden förbättras.

Frithiof ansåg — och detta med all rätt — att den viktigaste hjälp som föreningarna och samhället kunde ge de lungsjuka konvalescenterna vore hjälpen till

EN LÖSNING PÅ GOTT OCH ONT

Det har på senaste tid skrivits och talats mycket om personalbristen på våra sjukhus och — isynnerhet — sanatorier och förslag till densamma avhjälpande har heller icke saknats. I några fall ha hustrurna till sanatoriepatienter anlåtats som biträden och på andra håll ha de relativt friska patienterna fått hjälpa till med biträdessysslorna. Som ytterligare en lösning av problemet har man sökt kontakt med utskrivna konvalescenter och erbjudit dessa tillfällig anställning som biträden. Alla sätt äro bra utom de tråkiga, heter det och klart är att varje åtgärd som avser att undvika stängning av vissa sanatorieavdelningar är tacknämlig och bör hälsas med tillfredsställelse.

Men varje sak har minst två sidor, så ock försöken att med patienters och konvalescenters hjälp hålla verksamheten på sanatorierna i gång. Om man även bortser från de fullständigt galna förhållanden — som blivit rådande på ett västsvenskt sanatorium, där patienter satts till arbete för en *orimligt låg ersättning som likväl lett till att hjälpen från sjukkassan indragits och patienten tack vare sitt arbete kommit i en försämrad ekonomisk ställning* och där det nästan varit tvång att utföra arbete även om patienten själv önskat fullständig vila — och anser dessa vara en isolerad företeelse så kvarstår dock det faktum att patienternas sysselsättning som biträden kan leda till konsekvenser av allt annat än önskad art. Man behöver ju bara tänka sig den möjligheten att patienten under sin tjänstgöring råkar ut för en olyckshändelse som medför invaliditet. Hur skall det då gå med frågan om ersättning? Som olycksfall i arbete kan fallet icke betraktas då ju en sanatoriepatient icke kan vara att anse som anställd vid sjukhuset. Och så skulle vederbörande för sin beredvillighet kunna komma i en fullständigt hopplös situation.

De försök som gjorts med anställande av konvalescenter som extra sanatoriebiträden äro så nyligen påbörjade att man icke har några erfarenheter av dess verkningar, men där finns i varje fall icke risker av

nyss nämnd art. Den vägen att gå förefaller också att vara betydligt mera tilltalande och möjligt är att vi här ha en utväg ur svårigheterna — om ock av tillfällig natur. Detta så mycket mer som de tjänstgöringsförhållanden och avlöningsförmåner som erbjudas — uppgifterna gäller bara ett sanatorium t. v. — äro av art att kunna konkurrera med övrig arbetsmarknad.

Här kommer dock en annan sida av saken in i resonemanget. Den nämligen att konvalescenterna genom att övertaga den mera ordinarie sjukhuspersonalens arbetsuppgifter skulle kunna försvåra och förhåla de reformer ifråga om anställnings- och avlöningsförhållanden för sjukhuspersonalen som äro oundgängligen nödvändiga för att driften vid landets sjukhus och sanatorier friktionsfritt skall kunna hållas i gång i framtiden och på vilka reformer sjukhuspersonalen kan resa berättigade krav. Och detta vore ju en utveckling av frågan, som på intet sätt ligger i de lungsjukas intresse.

Ett landsintresse är det dock tvivelsutan att personalfrågan för våra sjukhus och sanatorier bringas till snar och effektiv lösning. Om de lungsjuka, till dess så sker, kunna hjälpa sig själva och sina kamrater genom att ställa sig till förfogande för att i mån av krafter sköta biträdessysslorna, komma de också utan tvekan att göra detta. Antingen de äro patienter eller konvalescenter. Men när det gäller patienterna får arbetet icke bli av tvångskaraktär. Den som icke trivs med arbetet skall ha rätt att säga ifrån sig detsamma — utan att det skall inverka på hans sanatorieförhållanden. Och givetvis skall skälig ersättning för arbetet utgå. Att sådan går att åstadkomma finns erfarenhet av från ett av Mellansveriges största sanatorier, där patienterna — både manliga och kvinnliga — nu under rätt lång tid turats om att sköta alla biträdessysslor och trivts både med detta och med ersättningen. Tack vare en god och förstående sanatorieledning. Och tack vare god sammanhållning och kamratanda.

Så kunde och borde det vara på alla sanatorier!

A. E. G.

självhjälp. Alltså först och främst hjälp till yrkesutbildning och eventuellt till omskolning för sådana yrken, som kunna anses lämpade för människor med genom sjukdomen åtskilligt minskad fysisk prestationsförmåga. Den saken glömde han aldrig bort att framhålla i sina anföranden och det är måhända icke förnått att förmoda, att den propaganda härför som av honom under ett flertal år bedrivits gjort sitt till att

rikta myndigheternas blickar på dessa förhållanden och medverkat till de förslag i denna riktning, som av den statliga utredningskommittén för de partiellt arbetslösa betänkande-vägen framlagts till regeringen.

De Lungsjukas Riksförbunds medlemmar äro både härför och för allt annat arbete skyldiga Erik Frithiof stort tack och att hans minne alltid kommer att leva inom förbundet och hållas i helgd, är ett axiom.

A. E. Gillberg.

PAS — av stort principiellt intresse måste dock grundligare utprövas!

*Ett klarläggande om det nya svenska tuberkulosläkemedlet
av med. doktor Hans Difs, Serafimerlasarettet*

I samband med det Nordiska Tuberkulosläkarmötet i Göteborg dagarna efter midsommar i år kunde man i landets flesta tidningar läsa om det av professor Jörgen Lehmann funna "nya svenska läkemedlet PAS mot tuberkulos, vilket att döma efter hittills utförda experiment tyckes komma att verka lika revolutionerande inom tuberkuloterapien som sulfonamiderna och penicillinet vid behandlingen av andra infektionssjukdomar".

Ett sådant budskap måste helt naturligt väcka en tuberkulospatients livliga intresse. Han vet ju, att sulfonamider och penicillin ofta har en avgörande effekt vid vanlig lunginflammation. Han vet även, hur patienter, som legat mycket allvarligt sjuka under långa tider, genom preparat av denna art kunna bli återställda inom mycket kort tid. Om nu verkan av PAS vid lungtuberkulos jämföras med den av sulfonamider och penicillin vid vanlig lunginflammation, är det naturligt, att en tuberkulospatient hoppas, att han genom detta medel på kort tid skall kunna komma till rätta med sin sjukdom.

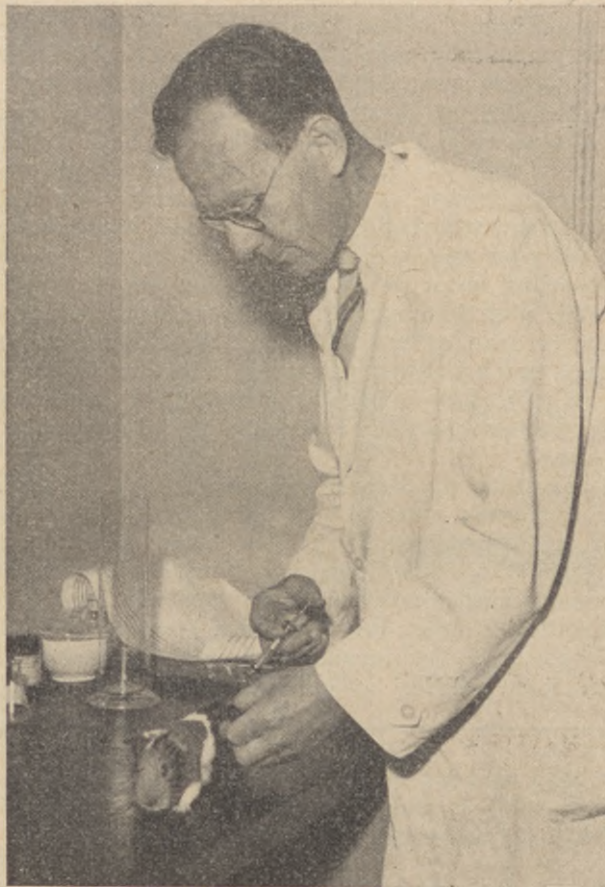
Hur förbryllad och besviken måste han ej känna sig, när hans läkare ej omedelbart ordinerar denna sensationella medicin åt honom.

Man kan ej annat än livligt önska, att för varje nytt tuberkulospreparat, som med stora rubriker aviseras i pressen — och dessa komma nu att bli allt talrikare — det inflöte en artikel i lungpatienternas egna tidningar med en auktoritativ redogörelse för preparaten ifråga. Exakta upplysningar böra här vara av det största värde, och sådana erhållas i detta fall av naturliga skäl i regel ej genom dagspressen.

T. T. vände sig efter det omnämnda tuberkulosläkarmötet till de överläkare, vid vars avdelningar PAS prövats, nämligen överläkare G. Vallentin, professor A. Kristenson och docent A. Westergren, med anhållan om ett uttalande över deras erfarenheter om preparatet. Uttalandet återges här nedan in extenso:

"När det gäller behandlingen av lungtuberkulos, är problemet betydligt mera svårlost, än när det är fråga om t. ex. vanlig lunginflammation. Vid tuberkulos erhåller man nämligen förändringar i lungorna av en annan karaktär än vid den vanliga lunginflammationen. Även om man skulle finna ett mycket effektivt bakteriehämmande preparat, kan man därför ej vänta sig en liknande effekt vid tuberkulos som t. ex. av sulfapreparat och penicillin vid lunginflammation.

Det av professor Lehmann nu framförda medlet är av principiellt intresse och har enligt hittills föreliggande erfarenhet ej företett några icke önskvärda biverkningar av sådan art, att preparatets användning härigenom skulle äventyras.

Professor Jörgen Lehmann prövar PAS på ett marsvin.

Flera gånger tidigare ha som bekant olika preparat mot lungtuberkulos prövats och angetts ha en god läkande effekt. Fortsatta grundligare undersökningar ha emellertid hittills visat, att dylika preparat från praktisk synpunkt ännu icke medfört några fördelar för respektive patienter. Beträffande vissa preparat ha t. o. m. enstaka gånger skadeverkningar iakttagits. Det är i varje fall av största vikt, att preparatet PAS blir grundligare utprövat, innan det kan rekommenderas till mera allmänt bruk. Patienter med tuberkulos böra fortfarande avvakta resultatet av dessa systematiska prövningar, vilka nu beträffande PAS bedrivs med all möjlig skyndsamhet. Även om preparatet skulle visa sig hålla, vad en del inledande undersökningar antyda,

De lungsjuka bort från ålderdomshemmen

Behovet av konvalescenthem för de från sanatorierna utskrivna har länge varit högaktuellt. I hela landet finns fortfarande endast fem sådana hem, samtliga för vårdbehövande tillhörande Stockholms stad. Huvuddelen av landets 9 000 sanatoriepatienter sakna således möjligheter att efter utskrivningen från sanatoriet erhålla vård å konvalescenthem. Denna brist drabbar hårdast de lungsjuka, som efter sjukhusvistelsen sakna ett hem, där de kunna tillbringa den kritiska övergångstiden — konvalescensen! — innan de eventuellt kunna återgå i arbete. Den drabbar också i hög grad sanatorierna, där man ofta i det längsta måste behålla en lungsjuk, som inträtt i "konvalescentstadiet", av den orsaken att läkaren inte vågat ta på sitt ansvar att släppa ut patienten i en hård och kall värld. Av samma orsak — att konvalescent- eller vårdhem för lungsjuka saknas — måste sanatorierna i en mängd fall under årtal behålla patienter med lungtuberkulos av mer eller mindre kronisk art. På ett visst landsorts-sanatorium fanns för några år sedan sex eller sju patienter, som tillbringat 10 år eller mer vid sanatoriet. De voro samtliga medellösa, och deras hemkommuner hade ingen möjlighet att placera dem eller också hade de en möjlighet, som vederbörande bad att få slippa, och den möjligheten var — ålderdomshemmet i socknen!

Lungsjuka på ålderdomshemmen, den företeelsen har ingalunda varit och är fortfarande inte ovanlig. Om arrangemangets lämplighet torde inte råda mer än en mening. Inte bara med hänsyn till ålderdomshemmens allmänna karaktär av vårdhem för åldringar och kroniskt sjuka, för människor, som oåterkalleligen isolerats från det levande och arbetande samhället, utan även därför att ålderdomshemmens standard

ifråga om mat o. d. inte är avsedd för en lungsjuk, som bl. a. behöver riklig och närande föda, måste vistelsen på ett ålderdomshem för den lungsjuke verka deprimerande och materiellt otillfredsställande. Därtill kommer att ålderdomshemmen på grund av platsbristen på sinnessjukhus och sinnesslöanstalter ofta måste härbärgera sinnessjuka och sinnesslöa och att den allmänna standarden, särskilt på många av landsbygdens ålderdomshem ej sällan lämnar mycket övrigt att önska. För att citera Dagens Nyheter: "— Den vidriga atmosfär av smuts och hopplöshet, som stod kring de forna fattighusen, är ingalunda helt fördriven från 1940-talets välfärds-Sverige."

Det är därför man med tillförsämlig erfarenhet, att det inom en inte alltför avlägsen framtid skall bli slut med systemet att inhysa lungsjuka på ålderdomshemmen och överhuvudtaget att på ålderdomshemmen härbärgera andra människor än friska gamlingar. I dagarna har nämligen Socialvårdskommittén i ett betänkande "angående ålderdomshem m. m." (SOU 1946:52) föreslagit, att såväl kroppsligt som psykiskt sjuka liksom också vissa asociala element, som även f. n. vårdas på ålderdomshem, skola flyttas därifrån till för dessa kategorier avsedda anstalter. Detta arrangemang förutsätter emellertid en utbyggnad av bl. a. anstalterna för sinnessjuka och sinnesslöa och denna kan inte väntas vara klar förrän tidigast omkring 1955.

Vad beträffar de lungsjuka, som vårdas på ålderdomshem, blir det alltså nödvändigt att man för detta klientel ordnar lämpliga vårdplatser på annat håll. Denna omständighet torde ytterligare komma att aktualisera frågan om konvalescenthem eller vårdhem för lungsjuka. För primärkommunerna är det givetvis

(Forts. å sid. 30.)

kan man med säkerhet ej vänta sig något snabbt, omedelbart tillfrisknande. Och annan nu gängse behandling måste i oförändrad omfattning fortgå som hittills."

Ovanstående uttalande kan sägas innefatta det väsentliga, beträffande det vi f. n. veta om verkan av PAS vid lungtuberkulos. Liknande synpunkter måste i tillämpliga delar läggas på samtliga preparat, som enbart hämma bakteriernas förökning, s. k. bakteriehämmande preparat. Detta på grund av att sjukdomsprocessen i lungorna vid tuberkulos är av en annan karaktär än vid vanlig lunginflammation.

Genom införandet av dylika bakteriehämmande preparat vid behandlingen av lungtuberkulos kan man ej räkna med, att denna behandling härigenom skall kunna så att säga revolutioneras. Ehuru verksamma preparat av denna art kunna beräknas understödja behandlingen, måste dock huvudprincipen för denna såsom hittills bliva att i mesta möjliga mån stödja och väcka kroppens inneboende försvarskrafter och läknings-tendenser gentemot sjukdomen. Vår sanatoriebehandling, med allt vad den innebär, och patienternas egna tålmodiga insatser, som ofta måste anses vara av avgörande betydelse, dessa båda moment lära nog mer än väl komma att behövas för ett gynnsamt och framför allt för ett bestående resultat.

Att vi en vacker dag erhålla ett preparat så verksamt, att det jämte övrig behandling skall komma att relativt snabbt föra det stora flertalet fall av lungtuberkulos till bestående hälsa, hava vi all anledning att hoppas. Ett sådant preparat kan måhända påträffas inom en ej alltför avlägsen framtid såsom resultat av det arbete och det kapital, som numera på olika håll i världen nedlägges på lösningen av detta mycket betydelsefulla problem.

Så vitt man nu kan bedöma, bör ett sådant preparat besitta ej enbart bakteriehämmande egenskaper. Det måste även ha en bakteriedödande effekt.

När den dag kommer, då vi till vårt förfogande ha ett preparat med större eller mindre men säker effekt och utan skadliga biverkningar, då kunna våra patienter vara säkra på att ej som f. n. behöva mötas av ett skeptiskt avböjande på frågan, om de ej kunna komma i åtnjutande av det aktuella preparatet. Den medicinen kommer säkerligen att vara ordinerad, redan innan patienten hinner begära densamma.

*

PAS är egentligen en förkortning av Para-amino-salicylsyra, ett aminoderivat av salicylsyremolekylen, med amino-gruppen placerad i toppen av molekylen i Para-ställning. Förfärligt enkelt eller hur? För den som kan det!

Promenad i september

Låt oss vandra långsamt — låt oss andas
denna klara luft i djupa drag!
Sommarns ljusa ton
med höstens första altfioler blandas
denna genomskinligt blå septemberdag.

Det knastrar samma grus på gången
som när vi gick här sist — då var det vår
och minns du, kära, minns du fågelsången
och kvällens doft från vita hagtornssnår?

Nu är så stilla, rymden fylld av ro —
och tomt står varje dunklätt litet bo —
mot söder går de första fågelsträcken
fast ännu lysande och grön
i solens ljus står hallonhäcken.

Och ser du malvorna — i mjuka flockar
de trängs att viska
sista kärleksvisan i ditt öra
och röda florens prakt
ett ensamt bi nu lockar

att än en honingsbörda hem till kupan föra.
Se, vid din fot i gräset — vilken skatt —
en mogen, glasklar astrakan där blänker,
du tar den med ett lyckligt litet skratt
och skälmskt som blott en Eva kan
en gyllne frukt du hungrig Adam skänker.

Vi öppnar grinden, sneddar över vreten —
där borta står en gammal smedja, grå förgäten
— jag hör ett eko än
från flydda tiders hammarslag
då sotiga och starka män
här smidde plog och harv så mången arbetsdag.

På åkern lyser vetestubben gul och vass
och mogna skylar vänta att bli bröd —
och se, där kommer bonden med ett rågat lass,
den unga stintan går bredvid, så varm och röd.

En gammal körsvälg i skogen nu vi följer,
i mossan läcker kantarell sig döljer —
i mörkgrönt lingonris, det lyser röda bär,
och ser du, titta där,
en hare skuttar bort med långa steg —
nu stannar den och undrar kränkt
om inte snart igen vi går vår väg.

Nu börjar solen sjunka snart i väst
och stjärnorna skall tändas i det blå —
kanhända, kära, är det bäst
vi vända nu — med kvällens
långa skuggor följ slå.

Låt oss vandra långsamt — låt oss andas
skogens luft i djupa drag —
vi vet ju ingenting — kanhända randas
för oss ej mer en sådan klar
och underbar septemberdag.

NILS THORÉN.

Brevskrivandet — en konst som dör

FUNCHAL, MADEIRA, den 2 aug. 1946.

Det fanns en tid då brevskrivandet stod högt i kurs. Många odlade det som en konst och blev verkliga mästare på området. Brev var på den tiden dyrgrip, som förvarades och lästes om och om igen. Genom att de bevarats åt eftervärlden, har vi kunnat få värdefulla upplysningar om gångna tiders seder och tänkesätt, intressanta fakta om historiska händelser, berömda personligheter och mycket annat.

Sedan kom telefonen och radion, och brevskrivning blev överflödigt. Nu har man nästan alldeles glömt bort den konsten. Måste man nödvändigt skriva ett brev, krafars man i hast ner några rader och drar sedan en lättadens suck. Mottagaren ögnar igenom brevet, slänger det åt sidan och glömmet det. Man behöver knappast tänka så långt som till sina barnbarns barn för att inse det beklagliga i denna utveckling.

Och ändå finns det fortfarande en kategori människor, för vilka brev betyder oändligt mycket. Jag tänker på alla sjuka, speciellt långvarigt sjuka. Sådana som ligger månad efter månad på en sjuksal och stirrar i taket, på de kala väggarna eller den flik av himlen som syns genom fönstret. För dem är breven mer än bara nyhetsspridare, de är ljuspunkter i tillvaron, händelser som kan läggas till grund för en privat tideräkning. Själv har jag sedan länge högt värderat brev och flitigt skrivit sådana, men sedan jag kom till Madeira, har breven blivit något absolut nödvändigt, ett livselixir. De påverkar mitt sinnestillstånd och detta i sin tur mitt hälsotillstånd. Jag kan inte vara nog tacksam över alla mina trogna brevvänner.

Breven berikar tillvaron, åtminstone om man får sådana brev som jag. Brev långa som noveller, fulla av humor och levnadsvisdom, intimt förtroliga eller uppsluppet skalkaktiga, debatterande eller rådfrågande. Ofta med citat ur världslitteraturen, tankvärda aforismer eller underbara dikter, som gör brevet extra värdefullt.

Härom dagen fick jag ett brev som jag inte kände igen. Det var från en ung dam på ett svenskt sanatorium. Hon skrev att hon "vantrivdes och längtade ut och önskade nu brevväxla med någon långt borta som kunde ge henne intressanta impulser som motvikt mot den själsmördande sanatorietristessen". Detta är typiskt för sjukdomen. Tusentals patienter tänker som hon och har samma önskemål. Men en brevvän kan vara svår att anskaffa. När inte ens egna vänner och bekanta är villiga, får man tillgripa andra utvägar. Men inte alla har mod att ta sig före det.

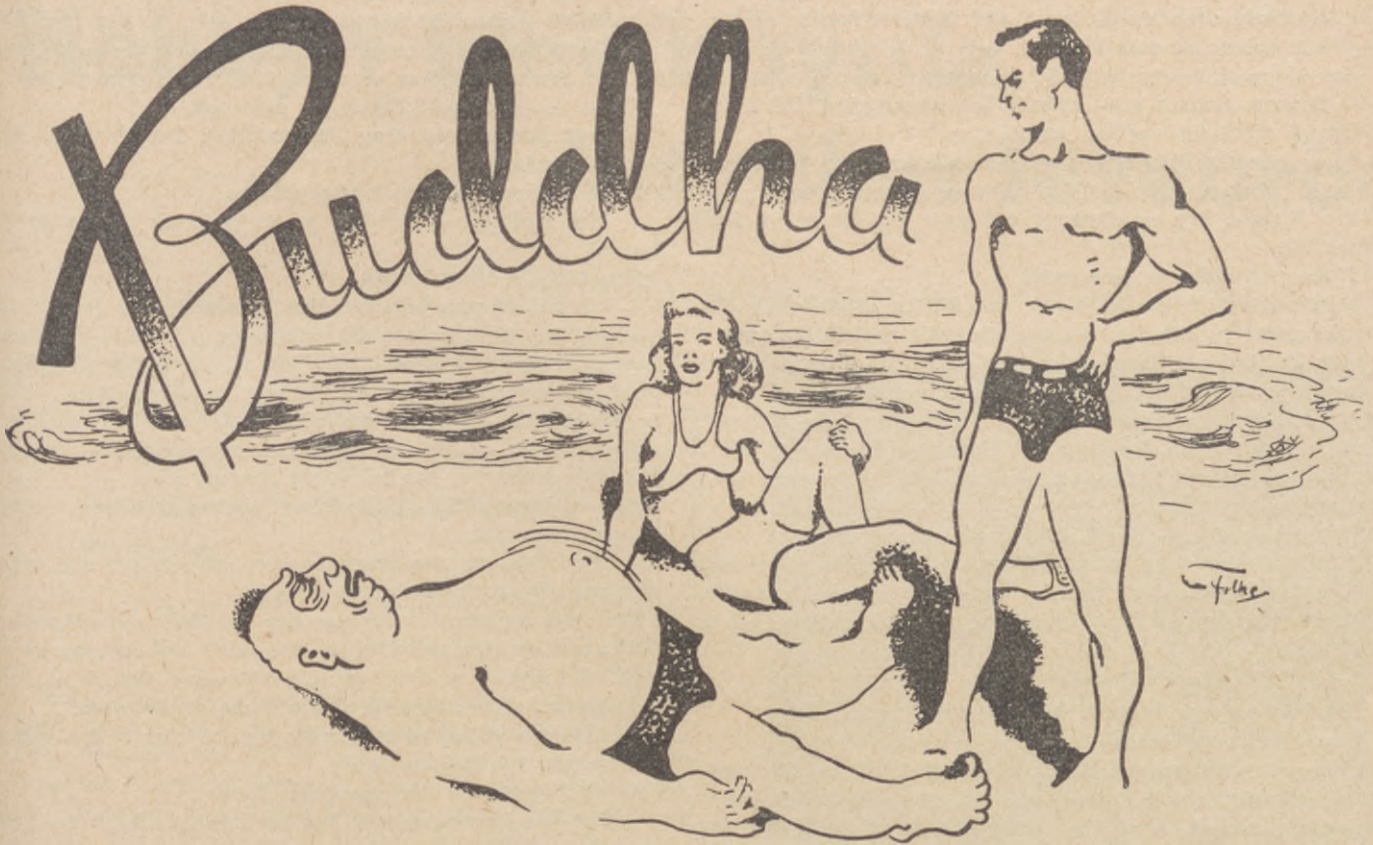
Felet är att det mellan den sjuka och den friske finns en klyfta, som svårigen låter sig överbryggas. De lever i två skilda världar. De kan tala med varann, men de förstår inte varandras språk. Den friske vet ingenting om den andres värld, och hans tröstande ord skänker sällan någon tröst. Han kan komma på besök och sitta vid ens sängkant någon timme, men han går sin väg utan att ha förstått.

Ett sanatorium är för den oinitierade en stor byggnad med långa, ekande korridorer, där hostande, avtärda människospillror vankar omkring. Det kan vara sant — och ändå är det absolut fel. Frånsett det faktum att patienterna ofta ser glada och blomstrande ut och hostan förekommer mycket mer utanför än innanför sanatoriets väggar, ligger det felaktiga i tron att sanatorielivet kan definieras med den där unkna sjukrumslukten, som besökaren tycker sig känna. Den skenbart händelselösa tillvaron är fylld av komprimerat, hektiskt liv, av drama och tragik men också av idyll och romantik. Ett sanatorium en ljum augustinatt, när månen och kvällsvindarna berusar sinnena och ingen kan sova — det är sannerligen inget "benhus"! Det sjuder av liv och undertryckta passioner. Man känner hur sanatoriet andas, man märker dess pulsslag i varje nerv av sin kropp.

Förr trodde jag att man kunde beskriva den lungsjuke såsom "typ" med anspråk på en viss allmängiltighet. Traditionellt

(Forts. å sid. 28.)

Ove Ekelund:

Buddha låg och blundade på badstranden.

När det är tjugosju grader i skuggan, har vem som helst rättighet att känna sig en smula tung i huvudet.

Buddha skulle fylla femtiotvå i nästa vecka. Han var nästan flintskallig, hade små snälla, gläblå grisögon och ett stort, runt ansikte med en mängd halvcirkelformiga dubbelhakor och fettvalkar, så att man osökt kom att tänka på vattenringar, den ena utanför den andra, när man såg honom. Han gjorde onekligen skäl för namnet. Han liknade precis en liten välfödd buddha.

Solen sken, en ljum vind pustade slött in från havet, och Buddha kände sig nästan fullkomligt lycklig, där han låg i strandrågen!

Fattades bara det!

Han hade en ung, söt fru, som satt bredvid honom på sanden — fräsch och solbränd i en djärvt uringad, vit baddräkt och med små raffinerade sandaler på de smala, fina fötterna. En slank, elegant uppenbarelse med nyfärgat hår, som gick i en ovanlig och litet obestämd nyans — någonting mitt emellan tegelrött och morotsgul.

Visst var han lycklig, Buddha.

Han hade en snygg bil, som sällan punkterade och som han ännu aldrig krockat med. (Buddha, som var djupt vidskeplig, sträckte vid denna passus i tankegången halvsovande ut sin lilla feta hand och knackade i sanden så det blev ett märke av hans knoge.)

— Peppar, peppar! mumlade han.

Han hade ett smakfullt, ganska dyrbart hem, som han för alla eventualiteters skull placerat på sin hustru. Ty även för en buddha är försiktighet en dygd.

Han hade mycket annat, som de flesta människor antingen

helt och hållet måste undvara eller också endast mera sällan ha råd att lägga sig till med, exempelvis äkta mattor, "skottar" med fina stamtavlor, en liten utsökt vinkällare och en miniatyr-golfbana med aderton hål (som han dock ytterst sällan hade tid och lust att spela på).

Vidare innehade han agenturen för Hertigens av Gästrikland sardin, för fotbollen "Målix", för radioapparaten "Jorden runt på sex sekunder" och en lång rad andra agenturer, på vilka han inte bara livnärde sig utan i själva verket levde ganska högt och kräsligt, om nu sanningen skall fram.

Men den mest vinstgivande av dem alla — den, som han i djupet av sitt hjärta allra varmast åträdde, nämligen agenturen för slank- och skönhetstabletten "Afreidite", hade han ännu inte lyckats skaffa sig. Och vad det berodde på, visste han mycket väl, fast han av flera skäl inte gärna ville tänka på det eller tala om det.

Den kunde endast förvärvas direkt av generalagenten för Sverige, direktör Otto Appelström — en man, som Buddha länge smort med lena ord, goda middagar och långa bilturer.

Men direktör Appelström tog man sannerligen inte, där man släppte honom. Han var i själva verket en ganska hårdfjälld filur, och dessutom flirtade han litet väl vårdslöst med fru Buddha för att Buddha skulle finna det riktigt trevligt att behöva krusa honom ännu mera än han redan nödgats göra.

Krrrrrr — aaahhh!

Det var Buddha, som somnade.

En halv minut senare började han snarka — målmedvetet dånande.

Fru Buddha såg på honom med sina stora, litet fuktiga ögon, som skiftade i ljust havsgrönt. Så viftade hon bort en näsvis, blå spyfluga, som promenerade omkring i hennes mans ansikte som i ett sällsamt månlandskap, den grundligt ville utforska.

Han är tjugofem år äldre än jag, tänkte hon och suckade. Och så snarkar han till på köpet! Men en snällare kar! får man nog leta länge efter här på denna jord. Så tjock han är, så kan jag linda honom om mitt lillfinger. —

Hon klappade honom försiktigt på magen.

— Sov nu, Buddha lilla! viskade hon nästan rörd. Det är så skönt, så skönt för buddhor att få sova. —

Solen gassade. Strandrågen vajade stilla sina ax. Små uppvärmda böljor tågade i ändlösa kolonner in mot stranden.

Fru Buddha tog en cigarrett och satte sig att se på sina skära tår.

Tiden stod stilla en lång stund.

Men plötsligt hände det något. Det föll en skugga över det omaka paret på stranden — över den feta, medelålders, snarkande Buddha och hans unga, smärta cigarrettrökande hustru med sin bruna hud och de förföriska sandalerna.

Det var skuggan av direktör Otto Appelström. Den föll rakt ned över hennes smidiga figur och blev kvar där som ett orörligt hot, så att hon tyckte, att hon kände, hur det svepte kallt om ryggen på henne.

Hon vände sig om och tittade på skuggans ägare.

Direktör Otto Appelström var en trettioårig, axelbred och höftsmal man med svart hår och amerikanskt energiskt ansikte. Han bugade sig litet kort och militäriskt i sin strama, svarta baddräkt.

— Godmiddag, sade han.

Hon nickade och drog ett bloss på cigarretten.

Han blev stående och bara såg på henne.

Hon var verkligen underbar, där hon satt som en liten graciös sjöjungfru bredvid det stora, klumpiga, snarkande havsvidundret, som flutit alldeles för långt upp på land, och som han gränslöst gärna skulle vilja hjälpa till att puffa ut igen i vågorna.

Ett sådant hår! En sådan mun! Ett sådant litet härligt ansikte!

Hon skrattade.

— Ni skymmer solen för mig! Ser ni inte det?

Han tog ett steg åt sidan.

— Å, förlåt mig!

Det blev en paus.

Direktör Appelström tänkte. Han tänkte samma sak om och om igen, och till sist kunde han inte låta bli att säga den också.

Han pekade på den sovande Buddha och suckade.

— Lycklig han, som har en sådan fru!

Hon log strålände mot honom. Men plötsligt blev hon allvarlig. Hon tittade medlidsamt, nästan bekymrat på sin man och skakade på huvudet.

— Han skulle kunna vara ännu lyckligare, sade hon.

Direktör Appelström såg högst förvånad ut.

Lyckligare — är det möjligt? tänkte han. Han har det väl bra. Han saknar ju ingenting. Hur är den mannen inrättad, som inte känner sig överlycklig med en sådan kvinna vid sin sida.

— Nej, det förstår jag inte, sade han.

— Det är något han saknar, fortsatte hon lika allvarligt. Något, som hon förfärligt gärna skulle vilja ha. —

Direktör Otto gjorde en stor, uttrycksfull gest med båda händerna.

— Han har ju er, för hundra miljoner plåtar!

Hon skakade på huvudet.

— Nej, nej. Det räcker inte, sade hon och log. Så länge han inte har "Afrodite"-agenturen, kan han inte vara riktigt lycklig, för det är i alla fall den, han helst av alla önskar sig. —

Han såg förvånad på henne. Vad visste hon egentligen om "Afrodite"-agenturen?

Hon läste hans tankar.

— Det är ju en mycket lönande agentur, svarade hon snabbt. Naturligtvis grämer det honom, att han inte har den. Det kan jag så väl förstå. Det retar förresten mig också, ska jag tala om. Det är inte snällt av er, att ni inte låter honom få den!

Krrrrr — psch-psch! Krrrrr — psch-psch!

Det var Buddha, som drog timmerstockar. Det lät precis som om han instämde.

Direktör Appelström sköt upp axlarna.

— Men snälla ni — betyder den då verkligen så mycket för honom?

Hon nickade eftertryckligt.

— Det kan ni vara lugn för. Den betyder ganska mycket för oss båda två. Om inte den där välsignade "Afrodite"-agenturen jämt och ständigt spökade i hans hjärna, skulle vårt äktenskap vara fullkomligt lyckligt. Ett verkligt idealäktenskap — det är jag bergfast övertygad om. Men så fort han slår upp tidningen och får syn på den där retsamma annonsen — den där förfärliga annonsen, har jag nästa lust att säga. —

För ett ögonblick såg direktör Appelström plågad, nästan skuldmedveten ut.

— Hm. Det var tragiskt, sade han och började rita stora, sällsamma figurer med sin högra stortå.

Hon svarade inte. Gav honom bara en desto uttrycksfullare blick, som om hon menade: ja, inte sant? Det har jag er att taeka för! Det är er skull att mitt äktenskap inte är så fullkomligt harmoniskt som jag skulle önska att det vore!

— Men vad vill ni egentligen att jag ska göra åt den saken? frågade han och sträckte på sig.

— Ge honom den där agenturen förstås!

— Det kan jag tyvärr inte. Jag har nämligen halvt om halvt lovat bort den till en annan, kom det litet kyligt.

— Vem då till?

Han svarade inte.

Men plötsligt gick han alldeles tätt intill henne och ställde sig att bara se på henne med sina mörka, lysande ögon, som gjort så många små kvinnor alldeles snurriga i huvudet.

Fast tyvärr bara inte henne. Det var egentligen det enda, som riktigt ordentligt förargade honom: att han trots alla sina energiska ansträngningar — eller just på grund av dem! — aldrig lyckats göra något verkligt intryck på henne.

Det retade honom, och det sårade naturligtvis hans fåfänga. Det kom honom att trots allt känna sig liten. I varje fall inför henne.

Men just nu kände han sig inte liten. Hon satt där smal och hopkrupen på sanden, medan han själv stod stark och bredbent upprest över henne — han hade ett förkrossande övertag redan i den rent kroppsliga ställningen.

Men dessutom var det inte längre han, som tiggde något av henne. Rollerna hade med ens blivit ombytta. Nu var det hon, som bad — som bad om något mycket viktigt till på köpet. Hon tiggde och bad honom att han skulle göra hennes äktenskap så gränslöst lyckligt som hon gärna ville ha det.

Tänk i alla fall! Det låg det alltså i hans makt att göra! Det hade hon ju själv bekänt för honom. —

Han gick ännu närmare. Han starka, mörka ögon blevo till smala springor i det skarpa solljuset.

— Och om jag gör det, sade han halvhögt och hopbitet, liksom mera för sig själv — om jag verkligen ger honom "Afrodite"-agenturen — om jag gör den feta fulingen så lycklig som ni vill att han ska vara — vad — vad —

Där avbröt han sig plötsligt. Nej, det tog emot. Fortsättningen kunde han inte få fram —

(Forts. å sid. 28.)

Hobbyn blev bisyssla — bisysslan levebröd

Av Willy Walfridsson

"Hela Sveriges Bikung" — redaktör Alexander Lundgren började med biodling i Medelpad för snart 60 år sedan.

Någon gång i slutet av åttitalet gick folket i Sköns socken, uppe vid Sundsvall och kastade räddhågade blickar mot en gård, där man lagt sig till med ett bisamhälle — socknens första och f. ö. ett av Norrlands första — och varnade varandra för "getingarna" och kunde för allt i världen inte begripa sig på hur skolpojken, som så djärvt och nyfiket sökte sig i närheten av bikupan, så snart han hade ett tillfälle till det, kunde klara sig utan att bli stungen. En förunderlig pojke att ha handlag med de flygande etterkräken, menade folk, och det hade de tydligen rätt i, ty den djärve och bivanlige ynglingen var ingen mer eller mindre än Sveriges blivande bikung, fast han väl allra minst själv drömde om att bli så på den tiden. Antingen det nu var den där första norrlandsbikupan eller inte, som lade grunden till hans bana såsom biodlare, kom biskötseln att med tiden bli hans allt uppslukande intresse och så slumpade det sig slutligen så att av en hobby blev ett levebröd; en livsuppgift.

Redaktör Alexander Lundgren i arbete med sina kära bin.

En vacker dag i det året 1911 kom nämligen dåvarande tjänstemannen vid Stockholms stads gasverk, Alexander Lundgren, att överraska sina vänner och kolleger genom att begära sitt avsked ur tjänsten och lämna stadens säkra kaka mot en, som det kunde synas, rätt oviss framtid såsom regent över de futtiga miljoner bin, han då ägde i sin bigård i Spånga. Och ett femtital år efter den sommar, då han som pojke förskräckt de goda Skönsborna genom sin intimitet med de fruktade "getingarna", stod samme man, då nyvorden riddare av Vasorden, på en bio i Sundsvall, den stad där han trampat som skolpojke, och visade en film, vari hans undersåtar spelade de fängslande huvudrollerna. Då stod de goda norrlänningarna inte längre främmande inför biskötseln — främst tack vare den visade filmens skapare — som vid det laget, i ett femton-tal år, varit biodlarnas allt i allo.

Redaktör Alexander Lundgren föddes i Sköns socken, inom Medelpad, den 27 mars 1874, och ämnade välja ingenjörsbanan. Fadern var den inom Sundsvallstrakten välkände tegelbruksägaren Per Lundgren, som åren 1878—1879 anlade Högums tegelbruk i Selånger. Modern, Anna Kristina Norling, var av vallonsläkt och kusin till två så framstående svenskar som statsrådet Gilljam och den riksbekante Enköpings-doktorn Westerlund. Alexander Lundgren sattes i Sundsvalls läroverk och där kom, som det vill synas, hans organisatoriska talanger först till sin rätt, då han som femtonårig, bland skolkamraterna

Del av den lundgrenska bigården i Huddinge.

bildade en förening, med ungefär samma program och syftemål som våra dagars scoutörelse. Ekonomiska svårigheter tvang emellertid fadern att 1888 lämna det tegelbruk han grundat; samtidigt sattes också stopp för sonens drömmar att få vandra ingenjörbanan. Men unge Alexander tog saken med ro. I motsats till sina fem bröder, som rotat sig och trivdes i staden, hade han alltid längtat till landsbygden, och när föräldrarna nu slog sig ner som jordbrukare inom Kalmar socken i Uppsala län, var åtminstone den ene av sönerna inte stort ledsen över ombytet. Jordbruksarbetet var härdande och friskt, i hans tycke, och vad mera var! Här, i sin nya hembygd, fick han rikliga tillfällen att återuppliva sin bekantskap med de intressanta bina. Något som resulterade i att han, sedan han flugit ur föräldrahemmet, snart gick i författning om att etablera sig såsom biodlare.

Samtidigt ledde han en liten fabrik för tillverkning av redskap och skötte den syssla som tjänsteman vid Stockholms stads gasverk, han 1899 hade tillträtt. Ett mångsyssleri, som emellertid inte föll honom i smaken, varför han snart lämnade sin befattning vid den lilla fabriken, för att ägna all fritid åt biskötsel. Det dröjde inte länge, sedan han på allvar givit sig i kast med denna, förrän han började fundera över nya sätt, som kunde gagna den besvärliga biodlingen. Den amerikanska facklitteratur, ur vilken han sökte leta sig fram till förbättringar, sade honom undan för undan att biskötseln, sådan den då bedrevs här i landet, omöjligt kunde bli ekonomiskt bärande. En dag hade han fattat sitt beslut. Han skulle resa över till föregångslandet, Staterna, för att på ort och ställe ingående studera sin hobby. Följden av detta beslut blev en ansökan om tre månaders tjänstledighet från befattningen vid gasverket. Ledigheten kunde inte beviljas och Alexander Lundgren tog så steget helt ut och begärde sitt avsked 1911, efter 12 års tjänst.

Nere i det soliga Florida stötte Alexander Lundgren på en helt annan art av biodlare än dem han kände hemifrån gamla Sweden. Där hade man haft biskötseln mest som en hobby — här gällde det framför allt att göra money — det var ett

En svärm har satt sig på en gren, denna skäres av och svärmen bäres försiktigt till kupan.

"En förunderlig pojke att ha handlag med de flygande etterkräken", menade folk.

land som flöt av honung, bokstavligen talat, och ett enda bisamhälle kunde under en säsong ge upp till tvåhundra kilo honung, mot de tio-tolv kilo man i genomsnitt skördade här hemma. Om Alexander Lundgren endast haft för avsikt att bedriva biskötseln såsom affär skulle han väl ha stannat där ute för alltid. Men Alexander Lundgren ville i första hand lära för att gagna sina egna landsmän och kosan styrdes hemåt igen, där industrin tog hans krafter i anspråk och där han inträdde i ledningen för en redskapsfabrik i Nykvarn. Vid sidan av sitt industriella arbete sysslade han fortfarande med biskötseln som snart ånyo drev honom ut på studieresor. Främst till grannländerna, Norge, Danmark och Finland, men också till Tyskland, Italien och Österrike. "Kraimer-binas" hemland, Krain, inte att förglömma.

Dessa vidsträckta resor resulterade bl. a. i en kraftig propaganda för varmare och bättre övervintringskupor, en propaganda som med tiden, sakta men säkert förde biodlingen allt högre mot norr. Jämsides med sitt arbete att popularisera och göra biodlingen känd och utbredd började han också att propagera för småbrukets binärningar över huvud taget. Som ett led i sitt arbete startade han 1917 sin egen tidning. Den fick namnet "Jordbrukets Binärningar, Tidskrift för småbruk och egnahem", och gjorde sig känd och uppskattad som en utomordentligt välredigerad tidskrift, med en mycket förnämlig medarbetarstab, bland vilken man återfann de främsta och gedignaste fackmän inom berörda områden. Meningen med denna månadstidskrift var så att säga dubbel. Den skulle dels väcka de icke biodlande småbrukarnas intresse för biodlingen, dels ge råd och anvisningar åt biodlare, som ägde en egen liten täppa, där de rationellt önskade driva fjäderfäskötsel, fruktodling etc. I alla tider intresserad av tillvaratagandet av de smärre inkomstkällorna hade Alexander Lundgren alltid hållit på att de mindre jordbrukarna borde producera husbehovsbrukningen av så många och skiftande produkter som

möjligt. Hans avsikt var därför att i en och samma tidning presentera lättlästa och instruktiva artiklar, gällande småbrukets olika möjligheter, och befria de rådsökande mindre småbrukarna från den utgift hållandet av en rad större, men strängt specialbetonade facktidningar innebar. Försöket slog emellertid olyckligt ut och omsider måste tidningen läggas ned, sedan den åsamkat sin utgivare en förlust om ett par tiotal tusen kronor. Då hade Alexander Lundgren för länge sedan definitivt gått över till biodlingen som levebröd, sedan han 1918 flyttat från Nykvarn till Huddinge, där han anlagt en bigård, som sedermera utökades med ännu en, belägen inom Botkyrka kommun.

Två år efter flyttningen till Huddinge hade han mottagit kallelsen till sekreterareposten inom Sveriges biodlares riksförbund, med vilken befattning också förenades posten såsom redaktör för förbundets tidning, "Bitidningen". Den fyrtiosex-åriga sekreteraren-redaktören, vars hobby så förändrat hans ursprungligen tänkta levnadsbana, kom därmed att börja en gärning, som skulle kräva hans krafter för alltid. Alexander Lundgren fick inte bara sköta sekretariatet och redaktörskapet. Han fick också under en lång följd av år tjäna biodlarna såsom bland annat expeditionsföreståndare, honungsförmedlare och reklamchef, på samma gång, som han, i egenskap av ledare, måste hålla blicken vaken utåt, för att noga följa med allt nytt och förbättrande till kårens fromma och gagn. Resorna utomlands fortsatte, bl. a. i form av stipendieresor, som omfattade Tyskland, Italien och Österrike. Målet, som Alexander Lundgren satt sig före att nå, var att lära hela Sveriges folk, även befolkningen i övre Norrland, att ägna sig åt biskötseln. Stötestenen var härvidlag inte endast svårigheten att få norrlänningarna att intressera sig för bin. Den stora frågan var möjligheten av att få fram kupor, som kunde ge tillräckligt skydd och värme under de långa och strängaste vintrarna. De enstaka försök att hålla bin, som tidigare gjorts däruppe hade undantagslöst utfallit på ett sätt, som avskräckte från efterföljd mest på grund av den oförståndiga föreställningen att bina skulle kunna uthärda norrlandsvintrarna i samma omgivning som söderut. Ansträngningarna kröntes dock småningom med framgång och förbundets medlemssiffra ökades raskt för att småningom vara uppe i den storstatliga summan av över 31.000. Det var en medlemssiffra som Alexander Lundgren

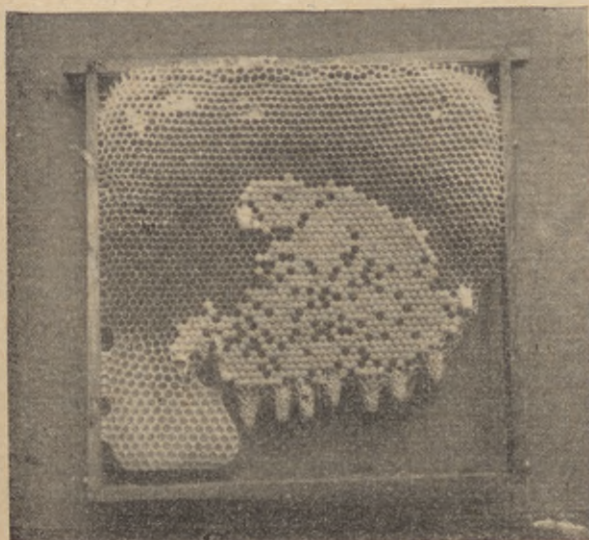

Trumning.

aldrig skulle vågat drömma om. Men bakom resultatet låg ett jättelikt arbete, hur påkostande visste blott några få och förtrogna.

"Bikungen", som Alexander Lundgren först halvt på skämt börjat att kallas, hade under årens tränga arbete blivit en hederstitel känd över landet. Vad den mannen inte visste om biodling var inte värt att veta. En omfattande skriftställareverksamhet, bland vilken i främsta rummet må nämnas en lärobok i biskötsel, som utkommit i fem upplagor om sammanlagt tjugofemtusen exemplar, samt "Kupsnickaren", en rådgivare för kuptillverkningen hade enbart detta ställt honom i en särskild klass. En film om binas liv, inspelad 1924 — även visad i Ryssland och Wien, där den belönades med guldmedalj — kunde endast bära en svensk biodlares signatur. Ledningen och lärareansvaret för den statsunderstödda biskola, som årligen håller två en-veckaskurser, under juni och juli månader — i vems händer kunde detta lämpligare läggas än i "bikungen" Alexander Lundgrens?

De utmärkelser som kommit redaktör Alexander Lundgren till del tala också sitt tydliga språk om uppskattningen av den gagnarika verksamhet, som framsprungen ur en hobby, skulle skänka honom "kungatiteln". "Vasatrissan" och Patriotiska sällskapets stora guldmedalj överlämnades på 60-årsdagen till Sveriges främsta på sitt område — medelpadspojken, som inte räddes de farliga "getingarna" i Skön. De medaljer och utmärkelsetecken, gällande yrket, som under årens lopp hopats i den "kungliga" samlingen, erövrade såväl inom- som utomlands, är snart sagt legio, ty de äro många, och man dröjer bland dem i all synnerhet inför Stockholmsutställningens 1930 guldmedalj "för synnerligen framgångsrikt arbete för den svenska biodlingens höjande". Numera finner man inte längre Alexander Lundgren bland de frejdiga utställarna — han har dragit sig tillbaka för att ge plats åt andra och yngre — och den stora arbetsbördan i biodlingens tjänst har reducerats till att omfatta en rådgivande och stödjande verksamhet, men han är alltjämt den suveräne härskaren över drygt hundra livliga bisamhällen med ett invånareantal om miljoner små krälände kryp.

Drottningceller.

Mogenhetsprovet

Lars Elving hade de sista minuterna av rasten stått borta i ett hörn av parken, som gränsade till skolplanen, och sett på en liten svart och vit flugsnappare, som visst höll på att ordna sitt bo i en av de gamla vackra lindarne, i vilkas sprött grönskande kronor solen lyste med den tidiga vårens klara, darrande ljus. Fågeln flög i eleganta bågar mellan träden; ibland fångade den en insekt, ibland återvände den till trädet med näbben full av dem eller fina strån. Ja, den hade säkert sitt bo däruppe, det var den tiden på året, och så ivrig kan bara en liten vältande mor vara.

Det ringde in till matematiklektionen. Gymnasisterna gingo med mer eller mindre värdighet och nonchalant påsatta klassmössor uppför det gamla läroverkets breda stentrappa, medan de yngre pojkarna ropande och skrattande tumlade fram mot ingången.

Lite efter de övriga och liksom i skydd av skolhusets gråa vägg kommo några ynglingar, som med tveksamma steg och uppslagna läroböcker i sista minuten febrilt sökte inhämta ett tillräckligt kvantum vetande för den närmaste timmen.

Lars Elving gick bort från parken och in på skolgården.

Tvårt över dess sandade plan sneddade samtidigt en ung dam i det blondaste hårburr och de mest blänkande silkestrumpor.

— Goddag, Gun! Vad du ser glad ut.

— Goddag, du. Jag gick kanske och tänkte på något skojigt.

— Det gör du rätt i. Jag för min del skulle nog tänka lite på intergraler och så'nt, men — ja, det ska vi inte tala om. Och

så skulle jag möta dej till på köpet, så nu kommer väl X, Y och Z och hela logaritmtabellen att snurra runt ändå vildare än vanligt. Lyckliga du, som har hunnit genom ditt. Och är fri såsom fågeln i morgonstunden. Vad har du för dig i kväll till exempel?

— Jag vet inte. Går kanske på bio. Dom ger något så

— Bio! En sån här kväll. Nej, vi går ut på Aspnäset. Jag ska tala med Kurt, så tar han sin grammofon med sig. Jag ringer, hör du. Nu måste jag kila.

Han kom samtidigt med läraren fram till klassdörren längst bort i den skumma korridoren. Han öppnade den med en artig bugning. Läraren såg på honom; han tänkte tydligen säga något om den sena ankomsten men teg inför lärjungens obesvärade uppträdande.

Det är gubben Elving upp i dagen, tänkte han. Överraskande och galet var det mesta han tog sig till. Men älskligt galet på något sätt. Vänligt och oväntat och avväpnande.

Alla de andra ynglingarna sutto redan på sina platser. Vid lärarens och Elvings inträde reste de sig rituellt. Elving gjorde en komisk välkomnande teatergest ut mot klassrummet, vilken tycktes säga: Jag har anlänt, sitt ner. Det gick ett leende över ansiktena, den senkomna var klassens favorit. Läraren vände sig om, men Elving gick rak och allvarlig fram till sin bänk och satte sig.

Lektionen började. Lärarens frågor kommo slag i slag och svaren följde efter i hastigare eller långsammare tempo. Så

fick en av ynglingarna en uppgift, framme vid svarta tavlan; han klångrådde in sig, stammade och suddade ut, och läraren måste gripa in med en längre rättande utläggning.

Elving hörde några tal och matematiska termer; sedan försjönk han i egna funderingar.

*

Han satt och tittade ut genom fönstret. Han såg ett hörn av parken och ett stycke av skolgården. Just nu sneddades detta stycke av en gammal tant med en snusbrun knähund i band. De stretade åt var sitt håll, och Elving undrade hur många år de dragit sig fram genom tillvaron på detta sätt. Han såg också en bit av Parkgatan. Den var planterad. Genom de ännu glesa trädkronorna såg han ett par av villorna. På en balkong stod en ung dam och vattnade krukväxter. Hon hade ett vitt förkläde. Kanske var det hembiträdet? Eller en dotter i huset? Hon hade bara armar, runda och vita, och smala vid handlederna. Och knävecken under den korta, blommiga klänningen, då hon böjde sig ner mot väggen, ja, dom var inte heller så oävna. Håret var vågigt och stort och stötte nästan i rött. Fast blont var nog vackrare i alla fall. Det där blonda, som det alltid lyser om. Guns till exempel! Kunde man se något stiligare. Man blev ju glad bara man såg det! Bara man kom att tänka på det — — —

— Vad är det Elving sitter och skrattar åt?

Det var lärarens sträva stämma. Elving satte sig tillrätta med disciplinens ordnade anletsdrag.

— Inte sitter jag och skrattar, lektorn.

— Satt inte Elving och skrattade! Det såg väl jag.

— Det är möjligt att jag satt och log, svarade Elving.

— Det fattades bara att Elving skulle sitta och skratta högt. För sej själv. Mitt under min lektion. Fast det kanske inte heller vore alldeles otänkbart. Så uppmärksam som Elving är. Nå, vad log Elving åt? Det kunde ju vara roligt att få höra.

Elving svarar inte. Han sitter med rynkade ögonbryn, det hettar i kinderna, han är färdig att förgå sig, det känner han. Han vet med sig, att han har ett humör, som det inte är lätt att rå på varken för honom själv eller för andra.

— Var det åt kamraterna? Eller var det kanske åt mej?

Elving har rest sig upp.

— Åt mina kamrater sitter jag inte och ler. Åtminstone inte i någon ond mening, svarar han darrande. Så mycket kan jag försäkra lektorn.

Läraren har blivit högröd i ansiktet. Han reser sig upp i katedern.

— Elving lämnar klassrummet ögonblickligen, ropar han. Nå, raska på!

— Jag kan väl få förkla — — —

— Inte ett ord vidare. Se så!

Elving stiger ut ur bänken och går långsamt ut ur rummet.

Ute på skolgården stannar han ett ögonblick. Skall han vänta på läraren och försöka få tala med honom? Förklara att han inte satt och log åt något, som hörde ihop med lektionen eller läraren. Utan åt något helt annat. Åt — — ja, åt vad? Skulle han kunna förklara det? Kunde han gå fram till den knarrige matematikläraren och säga: Jag satt och log åt ett minne — ett blont hår. — Nej, det skulle nog inte låta alldeles bra. Inte passa in i ramen av de matematiska x , y och z — —. Och det var ganska längese'n läraren var ung — —

Med långa steg går han brot från skolgården, ner Parkgatan. Han tittar upp mot balkongen. Det är bara krukväxterna, som står kvar. Om han skulle gå och titta in på Weidors kondis. Där sätter kanske Gun och äter bakelser. Bara hon inte sitter

där med den där närsynte kamrern på Sparbanken. Eller med — nåja, det skadade inte att se efter.

Och leende viker Lars Elving in på Storgatan.

*

— Om du går ut, så kom inte så sent hem, Lars. Det blir så oroligt att ligga och vänta, och i dag känner jag mig sämre igen.

— Var inte orolig, mamma. Jag går bara ut till Aspnäset en stund. Vi gör sällskap dit några stycken. Det är ju en så'n verkligt finfin vårafton.

— Kan du dina läxor till i morgon då?

— Javisst, dom läste jag före middagen.

— Men har du inte annat att läsa också? Tänk på det. Du vet vad det gäller, kära min pojke. Om nå'n vecka börjar skrivningarna, och se'n är det inte långt tills det visar sig hur du har skött dig under skoltiden.

— Det går nog bra. Inte oro dig i förtid, lilla mamma.

— Du är ingen pojke längre, Lars. Du är snart tjugo år. Man måste ha ambition, ser du. Sedan kan du ju roa dig. Sedan, då du är färdig och allt har gått bra. Tänk på far. Han hade också vänner och var glad och omtyckt, men sitt arbete skötte han i alla fall. För min och din skull. För hemmets skull blev han en duktig och pliktrogen människa. Tänk på honom, Lars. På honom och mig. Och på dig själv och din framtid framför alla. Jag är gammal och klen. En vacker dag finns jag inte längre. Och jag vill se dig ha det ordnat för dig. Vill se dig i den vita mössan. Som den första framgången. Den första segern.

— Ja, du ska få det, mamma. Visst ska du få se mej i den vita mössan. Det är så många dumbommar, som klarar sej fint, varför skulle jag inte — —

— Det är inte nog med att ha gott huvud, Lars. Det är en Guds gåva, men det räcker inte. Allra minst nu för tiden. Det är trängsel om allting. Det behövs vilja och energi mer än någonsin.

— Jag vet det. Snälla mamma, gå och lägg dej nu. Jag lovar att jag inte ska bli så länge. Om jag bara skulle sitta och hänga över läxplugget, så skulle jag totalt tappa lusten för alltsammans. Det är ju olika på människor också. Till och med när dom är unga. Men det är det visst ingen, som tänker på och bryr sej om.

— Käre min gosse, inte missunnar jag dej att vara ute en stund, det vet du väl.

— Lilla oroliga modershjarta, säger han och stryker henne över kinden. Adjö nu på en stund. Och sov gott.

Han går ner för trapporna, Storgatan framåt ett stycke, viker av in i en tvärgata, kommer ner på bron över ån.

Där stannar han, står en stund orörlig och överväger. Ja, nog behövde han gå igenom en del — i en del ämnen — som han nog tagit lite för lättvindigt — ja, det hade nog hans mor rätt i — men i kväll? Inte kunde han väl låta bli att komma nu, då han lovat. Och då han till och med varit tvungen atot ringa och säga att han kom lite senare, att de skulle gå lite i förväg. Därför att modern hade gått till sängs och inte kände sig kry. Ja, det hade han ju inte precis sagt, men han hade i alla fall stannat hemma, och nu hade de varit där ute på Aspnäset nära en timme. Nej, han kunde då inte gärna underlåta att komma i kväll. Han fick sitta inne i morgon i stället. Det var ju ett par veckor nästan till skrivningarna, och dam var han inte så rädd för. Då var det värre med muntan kanske. Men till dess var det mer än halvannan månad. Ack ja, visst skulle han klara det!

Han ryckte upp sig, tittade ut över vattnet, som speglade träd i knoppning, en hög blå vårhimmel, röda och vita hus.

I en gran på andra sidan satt en koltrast och sjöng, vid brofästet satt en liten barhuvad pojke och metade, spöt var bara en vidgren och korkflötet snodde bara sakta runt i strömdraget, i en motorbåt vid bryggan nedanför den gamla kvarnen stod en ung man och stuvade in ett par stora paket i kajutan, och på bryggan stod en flicka i gul läderjacka. Hon hade ljust och burrigt hår. — Blont — men inte så där blänkande blont som Gun.

Och leende fortsätter Lars Elving över bron.

*

Det är den stora dagen. Den fruktade och efterlängtade. Bleka och allvarliga stå ynglingarna samlade i klassrummet i väntan på kollegiets beslut. I pulpeterna ligga de vita mössorna i sina papperspåsar. Nu gäller det!

Klassföreståndaren kommer in.

— Följande ha gått lyckligt igenom, säger han och viker upp en sida i läroverkskatalogen.

Och med hög röst börjar han läsa upp namnen.

Då han slutat se alla åt samma håll. Lärarens och kamraternas ögon vändas mot Lars Elving. Hans namn har inte blivit nämnt.

— Ja, Elving, säger läraren och går ett steg emot honom. Censorerna ansågo inte att — —

Mer får han inte sagt. Lars Elving har med en underligt skygg, men också lugn bugning mot de innevarande vänt sig och lämnat rummet.

Han går genom den långa, skumma korridoren och in i ett tomt klassrum, vars dörr han stänger efter sig. Han ställer sig framme vid ett av fönstren, som vetter mot skolgården.

Där ute stå föräldrar, syskon, vänner. De vänta med blommor. Han ser sina kamrater komma ut. De hissas, överhöljas med smekningar av mödrar, med glada och stolta ord av far och mor, med blommor och leenden. Han ser också Gun. Hon står där med sitt blonda hår och sina blommor. Han ser att hon söker någon. Någon, vem det nu kan vara. Hon kände honom. Hon kände så många. Hon bar sitt ljusa hår och sitt ljusa leende för så många. Han ser hur hon fäster sina blommor i rockuppslaget på en av hans kamrater — en av dem, som lyckats — en av dessa kamrater, som nu gå ifrån honom — som ha glömt honom i detta ögonblick av seger —

Men allt detta, som han ser från sitt fönster det är som om det inte vidkom honom — som stode han alldeles utanför.

Bortom människorna och blommorna ser han ett rum — ett rum med en sjukbädd. Och han hör på nytt vad läkaren sagt, vad han ej ansett sig ha rättighet att förtiga, därför att fristen är så kort, så ovisst kort. Och Lars Elving ser sin mor, som väntar — väntar på den stora stunden — den vita mössan.

Han står lugn och rak där vid fönstret. Över glada, sorlande människor och vårens vita och röda och doftande blommor har allvaret sträckt ut sin mörka och starka och vittbärande vinge över honom.

*

Det har blivit tomt på skolgården. Elving går tillbaka genom korridoren, tar sin rock och sportmössa, går in i sitt klassrum, fram till sin plats, öppnar bänkklocket och tar den vita papperspåsen med den vita mössan.

Sedan går han stora vägen ut från läroverket.

Han går Parkgatan ner, viker av in i närmaste tvärgata och

Efter slåttern

Den vackraste tiden är över.

Men doften av vallmo och klöver

dröjer sig kvar i byn.

Då ladades höet på logen.

Och flickan drömde sig trogen

var kväll under sommarskyn.

Nu sjunker året mot hösten.

Nu stiger mögnan i bröstet.

Och oron dallrar i rösten

på fågeln vid skogens bryn.

HELMER GRUNDSTRÖM.

går in i en blomsterhandel. Där köper han några vita rosor och en knippa pingstliljor.

4 trappor upp till sitt hem stannar han. Varsamt fäster han blommorna i rockuppslagen och tar på sig den vita mössan.

Modern sätter sig med svårighet upp i bädden, då han kommer in.

— Å, Gud välsigne dig, gossen min, säger hon. Att du kom — kom som jag trott! Jag har varit så orolig. Jag har väntat — väntat så förfärligt. Och nu är jag så oändligt glad och stolt och tacksam. —

Han går fram till bädden, sätter sig bredvid modern, böjer huvudet mot hennes axel.

— Nej se så, Lars. Inte skall du väl gråta nu. Nu. — Jag önskar dig all lycka här i livet, stora min pojke. De här dagen var det första steget. Den första segern. Nu skall du gå vidare. Inte sant? Ung och glad och stark.

*

Lars Elving satt kvar där på sängkanten hos sin mor tills hon somnade. Han stannade hos henne den aftonen och den atten. Först då hon somnade in för alltid nästa dag reste han sig och tillslöt hennes ögon.

På förekommen anledning

få vi påpeka att korrespondens rörande De Lungsjukas Riksförbund eller Tidskriften Status icke bör adresseras till någon av Förbundets funktionärer personligen utan till Förbundet, resp. tidskriften.

DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND.

EN SVAMPUTFLYKT

under Bengt Cortins ledarskap

Blåmusseronen (*Tricholoma nudum*) känns lätt igen på lukten, som är behaglig hos den oklurna svampen. Vid en hattgenomskärning erinrar den emellertid om bränt gummi — en i hög grad överraskande "lukmetamorfo"!

Svampen växer gärna i stora grupper — ofta i ringar, s. k. älvgångar — och är allmännast i barrskogen under hänggranarna. Observera att blåmusseronen har vita sporer med en något smutsgrå skiftning, men att de är rost- eller kanelfärgade hos spindelskivlingarna!

Den här gången har vi kommit överens om, att vi tillsammans skall göra sällskap på en svamputflykt och titta litet på den miljö, där de olika svampsorterna växer. Utflyktsmålet är redan bestämt och vi träffas nu efter att ha anlänt pr cykel, som ger en sund motion i det strålande höstvädret.

Sedan vi hälsat på varandra, startar vi omedelbart och när ganska snart jungfruliga marker. Först ber jag er lägga märke till några ärevördiga gamla ekar invid en skogsdunge. På dessa gamlingar finner vi flera exemplar av den välkända oxtungsvampen. Vi plockar dem och fortsätter därefter vår promenad.

Vårt andra svampfynd blir några exemplar av den läckra mandelriskan, som står där alldeles under en ek. Mandelriskan utsöndrar en ymnig mjölkvit saft av mild smak, vilket jag ber er lägga på minnet, eftersom åtskilliga av mjölkriskorna har en svidande, pepparstark saft. Sådana arter nonchalerar vi helt, såvida inte någon av er vill tänka på saltkrukeförrådet till vintern!

Vi har nu nått fram till ett renlavsbeklätt berg och där finner vi massor av den goda tegelkremlan och även en och annan lakritsriska. Den sistnämnda tar vi endast med i några få exemplar för kryddsättning. Lakritsriskan är nämligen giftig i större kvantiteter.

Vid passerandet av en björkdunge lägger vi märke till några granna flugsvampar, den röda sorten, ni vet, men "flugisarna" går vi stolt förbi, märk väl, sen vi beundrat dem i all deras

lyselegans. Jag ber er alla, som är med på exkursionen: sparka inte fotboll med flugsvamparna, utan låt dem få stå i fred som varnande, vackra tingestar i kung Fungis rike

Nu bär det av in i den djupa granskogen, där vi snart nog finner ett par representanter inom fingersvampfamiljen, nämligen den höggula fingersvampen i ett par imponerande exemplar. Ett av dem är för resten större än ett barnhuvud och fyller riktigt bra flera av korgarna; "upphittaren" är nämligen så frikostig, att han delar med sig i broderlig sämja flera smakprov av fingersvampsbjässen.

Under en gran upptäcker vi så plötsligt en hel koloni blåfärgade svampar. De växer i rader eller ringar och kan just

Den läckra Karl Johanssvampen (*Boletus edulis*) — även känd under namnet stensopp — är en av våra mest eftersökta matsvampar. Svampen känns igen på den mer eller mindre bruna hatten, på den finstrimmiga foten samt på de först vita men med åldern gröngrå porerna. Observera att de senare aldrig blir blåfärgade vid tunning.

Smaken hos den rå svampen erinrar om hasselnötter och lukten är frisk och behaglig. Denna sopp växer både i barr- och lövskog och är vanlig över hela landet. Damen som fann detta exemplar var naturligtvis glad, bättre en Karl Johan i handen — — —

Den egendomliga oxtungsvampen (*Fistulina hepatica*) överensstämmer till både färg och konsistens med kött — väl vuxen har den utseendet av en framsträckt tunga. Köttet är m. a. o. rött till färgen samt ganska saftigt och tåligt. Hattöversidan är lever- eller rödbrun, på ytan knottig och ofta, särskilt i kanten, geléartat slemmig.

Oxtungsvampen växer på gamla stammar och stubbar av ek — ett bevis så gott som något, att man mycket väl kan förena mykologi med dendrologi.

inte vara något annat än blåmusseroner. Vi känner efter, att lukten är aromatisk — och stoppar blåmusseronerna i korgen.

På en stubbe har en av deltagarna upptäckt en gytring av svampar. Jag konstaterar strax, att det är honungsskivlingar och ber er allesammans att göra rent hus. Det är säkert många hundra svampar på stubben och vi hjälps åt mangrant att ta rubb och stubb. Kom ihåg att honungsskivlingen är en förstklassig köttersättare och att vi i dessa matkampanjens dagar har all anledning att berika vår svampkänedom också med denna art! Lägg märke till ringen på foten och ha följande i minnet: alla ringförsedda svampar, som växer tuvade på stubbar, är ätliga. Ja, titta här, för resten! Här finner vi också

Strävsoppen (*Boletus scaber*) — en annan av de mera allmänna sopparna — påminner något om stensoppen men skiljes framför allt på de smutsgrå porerna samt på den karakteristiska fotutrustningen, utstyrd som foten är med grå eller svarta fjäll, vilka vid beröring känns sträva.

Arten växer under björk och är en av Sveriges allra vanligaste svampar. Till sammans med stensoppen erbjuder den en förstklassig anrättning.

en annan ringförsedd stubb svamp (på en björkstubbe). Det är den föränderliga tofsskivlingen. Också den svampen läggs i korgen som en utsökt matsvamp. Under det vi härjar på björkstubben kommer en av utflyktsdeltagarna bärande på några "kamrater" till den föränderliga tofsskivlingen. Han har nämligen funnit den närbesläktade i granskogen växande rynkade tofsskivlingen. Denna art växer på marken, ofta flera svampar i sällskap.

Åtskilliga andra svampar insamlas också och jag tittar nog igenom färddeltagarnas skörderesultat. Under pausen passar vi

också på att äta en smörgås. Men det dröjer inte länge om, förrän färden fortsätter. Vi ställer emellertid kosan i hemriktning, eftersom vi kommit överens om, att göra färden i kortaste laget.

Vi träffar på flera svampar med liksom spindeltrådar på hattundersidan, men dessa låter vi bli. Svamparna kallas spindelkvivlingar och är dubbelgångare till blåmusseronen.

Och nu hör jag ett glädjetjut från en av de yngre färddeltagarna. Ja, jag förstår anledningen... och jag skymtar mycket riktigt något gult mellan händerna. Pojken har faktiskt nosat upp ett kantarellbestånd och har all anledning att bära sig åt som en indian!

En dam har också gjort ett storkap av flera Karl Johanssvampar, uppsnokade i lövskogen. Två smörsoppar har hon också i korgen, men de växte i barrskogsterräng. Dessa svampar har en ring på foten — och här kan jag lära er en annan bra minnesregel, att alla soppar med ring på foten är ätliga. För övrigt består hennes skörd av strävsoppar, unga fina exemplar.

Nu blåser jag emellertid i visselpipan: svampplockning upphör! Allå deltagarna har ju så gott som fullt i korgarna och därmed har vi nått önskat resultat. Vi promenerar alltså återstoden av vägen under gemytligt svampprat. Och från flera av färddeltagarna kan man tydligt urskilja ett glatt "på återseende", när vi så småningom skiljs vid utgångspunkten.

Bengt Cortin.

Rederiaktiebolaget

IRIS

STOCKHOLM

Telegr. "Clasabra"

Tel. 11 71 00, 10 49 45

S/S "Rigel"	6450 d.w.
S/S "Lestris"	4300 "
S/S "Polaris"	3775 "
S/S "Jupiter"	3200 "
S/S "Sirius"	3100 "
S/S "Orion"	3000 "
S/S "Atair"	2990 "

Björn Hodell:

NÄR "DEN GUDOMLIGA" SARAH BESÖKTE SVENSKA HUVUDSTADEN

Stockholm upplevde några klang- och jubeldagar i k. operans historia, då den gudomliga Sarah Bernhardt gjorde oss den äran. Föregången av en braskande reklam, som skulle ha gjort en modern amerikansk reklamherre gulgrön av avund, anlände divan till huvudstaden. Och vilka historier dess förfinnan hade man då inte fått sig till livs om galanta äventyr och upptåg, skandalhistorier och extravaganser, fransk bombasm, triumfer och passioner. Hur "den tillbedda" instuderade sina roller ligande i en praktfull likkista, invändigt klädd i vitt siden. Slumrade hon till, vilade hon på kärleksbrev och souvenirer. Som sällskap hade divan ett skelett, grinande hålögt emot sig. När en läkare förklarade att skelettet var efter en kvinna och inte som Sarah trott efter en man, fick "den gudomliga" ett raseriutbrott, som gick ut över den stackars doktorn. Madames våning var i all sin komfort och elegans även ett enda stort menageri med akvarium och terrarium. Papegojor snattrade i kristallkronorna, apor svingade sig mellan dörrposterna, sällsynta fiskar sam omkring i badrummet och ödlor och ormar och giftiga reptiler krälade omkring på dyrbara mattor. Fyrfotingarna representerades av katt-, hund-, leopard- och lejonungar. En högst besynnerlig våning, där hembiträdena måtte haft det både besvärligt och arbetsamt och understundom livsfarligt nog.

Bland all denna rörliga och levande zoologiska samling gick den stora tragediennen omkring och härjade i sin rödrufsiga peruk, vred händerna och rev kläderna inför en onådig recension. Den sköna stämman, som kunde höras som ett smekande sus över salongen, var då förvandlad till en djungeltigers strupljud. Och det behövdes inte mycket för att sätta divan i vulkaniskt utbrott — en nyck, indisposition, misshag över en roll o. s. v. var mer än nog. Ett lysande kontrakt med Théâtre Française — världens förnämsta komediscen — rev hon i tusen småbitar mitt för näsan på den vettskrämde direktören. Kontraktsbrottet kostade Sarah Bernhardt 140 000 francs. Men vad betydde det för grande madame, då alla världens förnämsta teatrar slogs om att få henne att spela "La dame aux camélias", Rostands "Örnungen" den klassiska "Phèdre" och Shakespeares svårtolkade "Hamlet".

En ung bottenrik rajah erbjöd la grande Sarah ett fantastiskt gage att spela för hans landsmän i Indien, men hon avböjde. Senare då anbudet kom fram på nytt, inbjöd han Sarah Bernhardt att samtidigt deltaga i tigerjakter, och då slog hon till. "Det är endast två av livets njutningar, som jag ännu ej smakat", yttrade Sarah till den indiska fursten, "tigerjakten och människokött".

*

Sarah Bernhardt var dotter till en fransk adelsman och en tysk judinna och föddes 1844. Hon uppfostrades i ett kloster tillsammans med jämnåriga adelsfröknar, genomgick ett konservatorium och debuterade i Iphigenie på Théâtre Française. Debuten blev ett stort fiasko. När den unga Sarah i den berömda offerscenen räckte upp sina långa, magra armar, brast parisarna i gapskratt. Något så eländigt magert hade de på kvinnlig skönhet kräsna publiken aldrig förr sett. I förtrytelse och sårad artistfåfänga rymde hon till Spanien. Efter några år

återvände hon, fick ännu en gång chansen på den franska illustrata scenen och — lyckades fullständigt. Sarah Bernhardts snillrika och originella talang bröt nu ut på allvar. En glänsande rad av dramatiska karaktärsskapelser gjorde henne till sin tids kanske största skådespelerska.

*

Själv hade jag nöjet att 1902 se henne som Marguerite Gauthier i Kameliadamen. Särskilt fascinerade mig dödsscenen, där Marguerite med sorgfull kvidan ger upp andan, plötsligt fallande som en bruten kamelia. Jag tyckte det var under av konst. Så levande äkta som scenen föreföll mig. Jag minns henne även som en smärt, späd och svärmodig danaprinss och hör än i dag hennes mångtydiga: "des mots, des mots, des mots" (ord, ord, ord), medan hon låter sitt långa smala pekfinger långsamt pendla framför ögonen.

Trots sina 58 år hade den stora divan på ett förunderligt sätt lyckats bibehålla själsförmögenheternas högsta spänstighet och kroppens elasticitet.

Ur en fransk tidning efter premiären på "Feodora" heter det: "Det går en ryckning genom salongen och alla kikare riktas på henne.

Det är också någonting att se. En mager, fin, elastisk figur, ett blekt melankoliskt ansikte med den skönast skurna näsa och haka, ett rikt blekrött hår med tusentals små lockar och krusningar och under den låga pannan två ögon av stål, mörkblå, kyliga, klara som lysa med en ohygglig demonisk ro. Det är Sarah Bernhardt.

I andlös tystnad lyssnar publiken till denna underbara stämma, ren som en klockas klang, icke stark, men mjuk och uttrycksfull som ingen annans.

Det är sin "guldstämma" och sitt nervösa temperament, som Sarah Bernhardt haft att tacka för de största triumferna i sin konst".

*

"Den tillbeddas" memoarer utkom omkring 1920. Här får man veta mycket om divans explosionsartade naturell, som höll Paris och den övriga världen i ständig spänning. Att "den gudomliga" allt emellanåt under föreställningarna gav sin motspelare en hurrande örfil, hörde inte till ovanligheterna. Hon berättar med en viss glädje att en aktör, som fruktade för hennes plötsliga vredesutbrott, ständigt bar på en skarpslipad kniv under rocken, då han uppträdde i divans närhet. Om några väl iscensatta och verkligt bombastiska självmordsförsök berättar Sarah öpenhjärtigt. Mycket ingående och sakligt får man vara med om de exklusiva och storslagna hippor, hon höll för sina vänner. Bland annat hade hon en kväll bjudit medlemmarna i Paris' jockeyklubb på en lysande fest, och man skildes först långt fram på småtimmarna. "Dagen efter" träffade hon sin närmaste granne, en gammal förnäm vicomte, och bad denne om ursäkt, ifall hennes glada sällskap stört vicomtens nattro. Den fine gamle herrn förklarade artigt, att hon visst inte blivit störd, men frågade stillsamt:

"Hur i all världen fick ni upp alla hästarna 5 trappor upp".

*

Sarah Bernhardt mottogs i Stockholm storartat. Men spände sig visserligen inte för den berömda divans vagn efter första föreställningens slut, men de gator hennes blomsterhöljda ekipage hade att passera till festen på Alliance française, blockerades av väldiga människomassor, som entusiastiskt hurrade, medan "la divine" småleende viftade sitt tack.

I den otaliga samling roande anekdoter som knutits till Sarah Bernhardts namn, emanera två av de bättre från svenskt håll. I Söndags-Nisse 1883 — divans första besök i Stockholm — läses: "En tom vagn stannade utanför k. operan och ut hoppade Sarah Bernhardt". En gliring åt hennes fenomenala magerhet. En annan av anekdoterna lyder så här: "Hade inte den stora konstnärinnan varit iförd en del knappar samt smycke, hade hon säkerligen trillat ut genom dörrspringan."

"Den tillbedda" Sarah dog 1922.

kvalitetsskor.

LILL-INGA SEGRAR!

*En skolhistoria
från Norrland
av HELGE KARLSSON*

Är man icke alltid så duktig i läsning, kan man fördenskull vara duktig i annat. Det fick Lill-Inga se.

Hon är på väg till skolan Lill-Inga, men hon ser icke ut att göra sig någon brådska. Kamraterna få gärna gå ifrån henne, hon vill vara ensam med sig själv, och ensam blir hon också. Hon stannar av, sparkar med ena foten mot det frusna väglaget och stirrar oavvänt ned mot vägen. Så går hon åter sakta framöver den tjälfrusna vägen, men stannar helt oväntat framme vid gästgivaregårdens trappa. Där sätter hon sig ned, kränger av sig ryggsäcken och trevar i åtsnörningen med sina blåfrusna händer; hon plockar upp psalmboken. Hon ser ut att lida, när hon förgäves försöker lära sig psalmversen utantill, för varje psalmens ord hon utantill lyckas frampressa, framtränger en tår från hennes sorgmärkta ögon. Nej, det är omöjligt att kunna lära sig psalmen! Nu gråter Lill-Inga, inte heller denna dag kan hon sin läxa, även i dag skall den hatsamme gammelmagistern ges tillfälle att håna henne. Hon lämnar sin plats på trappan och springer vägen framåt, medan hon i ena handen håller boken, vars innehåll orättmätigt vällar henne bekymmer.

Ett svagt nej tränger från hennes läppar, när hon ser Sadel-Anders öppna portarna till sin affär. Klockan är alltså nio.

(Forts. å sid. 26.)

Ester Sjöblom:

Min make är i berättartagen. Det ena minnet efter det andra dyker upp ur hans händelserika förflutna, gamla välkända saker, som jag hört många gånger. Men då och då brukar han erinra sig något nytt, om man bara låter honom hållas. Och så kom det:

Jag var hos släktingar i Skillingaryd vårvintern 1908 eller kanske det var 09. Sak samma — det var i alla fall samma år som Messinakatastrofen.

På närmaste storgård hade de en rättare som kallades för Runda Olle. Vad karlen egentligen hette visste väl vid det laget endast kyrkoböckerna besked om. Man sade aldrig annat än Runda Olle, när det talades om honom. Vid direkt tilltal blev det bara Olle. Både hög och låg, barn och äldre använde det namnet.

Han kunde väl vara i femtioårsåldern, stark som en björn och ganska satt. Men egentligen var han inte precis fet, fast man fick intrycket av något runt, som rullade framåt. I synnerhet när han var "söpen". Och det var han ganska ofta. Svor gjorde han så att det osade svavel lång väg och trodde varken på Gud eller Djävulen, annat än när det åskade. Då blev hans stämman len som en blyg flickas, och han talade gärna om det stora, ovissa därovan. Men när äntligen den sista knallen tonat bort i fjärran, blev runda Olle sig själv igen, röt och svor och kommenderade.

Annars var han en riktig kärnkarl av gammal vikingaätt, som ingenting kunde skrämman. I sin ungdom hade han varit marknadernas skräck, och ännu aktade folk sig visligen för att trampa honom på tårna, när han var i stridshumör. Det sades att den karl ännu inte var född som stod för en smäll av Runda Olle.

Nå, egentligen var Olle en hjärtans snäll Karl. Hans svordomar och rytande kommandoton brydde sig ingen om. Det var bara en mask, som han anlagt i kraft av sin tämligen nyvunna rättarvärdighet.

Det var nu i början av april. Snön låg ganska djup i skogarna, fast vägarna var nästan bara, och de höll på att köra hem ved. Olle var förstås i skogen och basade. Ibland tog han förstas ett ordentligt tag, när inte oxarna orkade riktigt, men för det mesta svor han och röt.

En dag kom han emellertid hem redan efter ett par timmar. Han verkade blek och förstörd och allvarlig. Svetten rann ur hans runda och röda ansikte. Tydligt hade han haft bråttom hem till gården.

— Hur är det fatt, Olle? frågade patron.

Olle svarade emellertid inte. Det var stört omöjligt att få ett ord ur honom. Han bara skakade på huvudet. Patron tog honom med in och bjöd på ett par ordentliga dragnaglar men det hjälpte inte. Om orsaken till sin nedstämdhet ville han absolut inte yttra sig.

Inte heller de andra visste något när de kom hem för dagen. Olle hade fått se ett rävspår, som han följt inåt skogen. Efter en stund hade man sett honom komma i full fart, som om elden varit efter honom. Det var allt de visste.

Först på kvällen, när folket i trakten kom för att hämta mjölk i ladugården, fick vi förklaringen. Gummorna började tala om underliga, stora spår i snön. En del gissade på lodjur, men då sådana inte förekommit i trakten på femtio år, började man fundera på andra djur. Så anlände en gumma som påstod sig ha sett en gul jättekatt med lång svans. Först hade hon blivit dödsrädd och skrikat till, men när katten då for upp i närmaste tall, repade hon åter mod. Men stor var den — som ett riktigt lejon.

— Just ett lejon, upprepade Runda Olle, som stod mitt i gumringen. Jag såg också det där djuret, och sanna mina ord — så sant som jag står här, var det ett lejon. Nu när hon sett det, begriper jag att det inte var skrymt. Det...

— Ha, ha, ha, skrattade Leonard, är du rädd för skrymt. Du...

— Rädd och rädd, fräste Olle. Det var ett lejon, hör du väl. Och ett lejon kan man väl bli lite rädd för.

— Ni har sett spöken båda två. Inte finns det några lejon här.

Men Olle stod på sig. Han beskrev dessa kattedjurs otroliga blodtörst. Hur de kunde hoppa över ett fyra meter högt plank med en fullvuxen tjur i munnen, hur hela negerbyar i Afrika flydde så fort lejon hörts ryta i trakten. Hur skulle han en vapenlös man kunna klara sig mot ett lejon.

Den kvällen måste Leonard följa Olle hem.

Han bodde i en ensamstående stuga någon fjärdingsväg från gården. Sista huset innan de lämnade "civilisationen" var kapellet varifrån ett vänligt, inbjudande ljus blinkade dem till mötes. Olles stämman hade under vandringen varit len som smör och nu blev den riktigt salvelsefull. Aldrig hade då Leonard i sina vildaste drömmar trott att Olle någonsin skulle kasta längtande blickar mot kapellet. Nu stannade han framför byggnaden och sade:

— Tänk så litet vi människor egentligen vet om livet. — Här ligger nu kapellet så vänligt, musiken tränger ut och manar till ett ögonblicks eftertanke. Och där bakom ligger skogen, onskans rike, där vilda djur söndersliter varandra. — Vi går in ett slag.

Om jorden rämnat och månen plösligt brustit ut i ett rungande gapskratt kunde Leonard inte ha blivit mera förvånad. Olle gick frivilligt i kapellet. Ja, frivilligt? — Leonard hade förstås sina egna tankar om den saken. Men han följde i alla fall med.

Orgelspelerskans fingrar stelnade över tangenterna, sångtexten satte sig i vrångstrupen på de sjungande och alla vände sina förbluffat gapande ansikten mot dörren när Leonard och Olle inträdde. Det var så tyst att en knappåls fall mot golvet skulle ha verkat som en åskknall, när de båda tassade fram och satte sig. Så hördes en djup, lättnadens suck från församlingen. Så ljud åter sången mäktigare och mera övertygande än förut.

Nu lockar hon de toner klara
ur harpan fram med fröjdfullt mod.
Ty se den lilla svarta Sara
är vit och skär i lammets blod.

Leonard kände sig som en storskojare där han satt och försökte verka andäktig. Men Runda Olle var tydligen djupt gripen.

Predikan blev närmast en tacksägelse över att den förtappade syndaren äntligen "hittat hem". Troligen hörde emellertid inte Olle ett enda ord, ty han satt alltjämt och mumlade med hängande huvud. Leonard ansträngde sig till det yttersta för att uppfatta mumlet, lutade sig allt närmare kamraten. Då hörde han:

— Bevare mig från lejonet, ack — bevare mig från lejonet.

När folket äntligen gick hem satt Olle kvar till sista man. De måste nästan köra ut honom. Ute på vägen stannade han, tog Leonard hårt i armen och sade:

— Vi vänder. Jag ligger på skullen i natt. Kryper ner i halme och drar upp stegen efter mig.

Klockan blev på det sättet bortåt elva innan Leonard äntligen kom hem.

Runda Olle kröp ner i halmen på skullen. Längre satt han sedan vaken och lyssnade till alla mörkrets ljud. Än var det en råtta som kilade över golvet, än rasslade kättingen när en ko rörde sig. Allt förstörades i Olles hjärna, men slutligen somnade han.

Det var redan halvdager när han vaknade. I drömmen hade han tyckt sig sitta i en bikupa omgiven av surrande bin. De

var visst inte särskilt glada över besöket. Plötsligt kände han att det stack i skinnet. Det var då han vaknade.

Något mjukt och hårigt tryckte sig intill honom, den där stickande känslan satt kvar i skinnet och det hördes som om tusen katter stod och spann omkring hans läger.

Det var lejonet som stod bredvid honom och likt en vänlig katt tryckte sina sylvassa klor mot hans arm medan den ideligen spann. Den fasa som grep honom var obeskrivlig. Dunkelt erinrade han sig att kattedjuren brukade leka med sina offer innan de slukade dem. Nu var han såld. Om en stund skulle Runda Olles livsverk vara avslutat. Det skulle bara återstå en blodpöl på loggolvet för evärderliga tider berättande om dramat. Olle blundade och anbefalldes sin själ i Den Högstes händer. Motstånd var nu lönlöst.

Men just i detsamma hördes ett förfärligt oväsen nerifrån och en skarp stämman ropade:

— Felix!

Lejonet tog ett hopp fram till luckan.

— Det är han, ropade flera samtidigt.

— Kom genast ner, Felix!

Och se, lejonet lydde genast. Olle visste först inte om han levde eller om han var i den andra världen. Han nöp i skinnet och skrattade hysteriskt. Men så repade han mod, kröp fram till luckan och tittade. Därnere hade lejonet kopplats av en officer. Det var fromt som en lydig hund och verkade kuschat. Olle harklade sig och sade med sin vanliga röst:

— Va, tänker han ta kattkräket ifrån mig just när vi började bli sams.

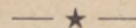
Glömd var gårdagen, glömt besöket i kapellet. Olle berättade nu i stora ord sitt äventyr med lejonet. Han hade minsann fått det fromt. Och var det någon som tvivlade på Olles ord, så blev det sannerligen inte roligt.

— Men, frågade vi när maken slutat, varifrån kom lejonet?

— Lejonet — det var en puma, som officerarna på Skillingaryd fått av någon. En sjökaptan hade fört den med sig som liten unge och skänkt den till Skansen i Stockholm. Där kunde de emellertid inte ha den i längden. Och så kom den hit.

Den var egentligen fullkomligt ofarlig men ibland slet den sig och kunde skrämman folk eller göra ofog på höns och gäss.

Numera står den uppstoppad på ett av våra museer. Jag tror Göteborgs.

Västernorrlands lungsjukas centralförening hemställer hos länets landsting om ett anslag på 8 000 kr., varav 5 000 skall användas för studier och 3 000 för arbetsterapi. Under hänvisning till omskolningsbehovet för de lungsjuka — för vilket ändamål andra landsting anslagit betydande summor — hemställer man även om ett anslag för omskolning av tbc-konvalescenter. Medlen föreslås få disponeras av länsarbetsnämnden.

Nytt vaccin mot tbc. Brittiska hälsovårdsministeriet skall låta pröva ett nytt vaccin mot tuberkulos, betecknat BCG, vilket av medicinska experter anses mer än tidigare prövade vacciner kunna höja motståndskraften mot sjukdomen. Ministeriet har tillsatt en expertkommitté som närmare skall pröva det nya vaccinets egenskaper och yttra sig om detsammans användningsmöjligheter.

Sven G. Lindquist:

Medan han satt och väntade på att seniorchefen skulle bli ledig, föll det honom in, att knappast något av det han kunde säga skulle vara någon nyhet för denne. Säkert hade denne hört så många vackert utstofferade historier, som lästs upp i tomt sken, att ingenting längre borde röra honom. Ändå måste han försöka, han var piskad att göra det. Växeln, hyran, matpengar.

Naturligtvis var det hans eget fel, att det blivit så. Men han försökte försvara sig inför sig själv, det är inte så lätt alla gånger, och när man har svårt att säga nej. Kjellan gick nedanför på gatan, nervös för växeln, ja, måtte de bara hinna ner i tid. Han sneglade på klockan, det var inte mycket att ge på.

Flickan i växeln ropade på honom.

— Direktören är ledig nu.

Sch!

Han kände sig som en punkterad ballong. Kragen satt hårt om halsen. Brr! Det här var en läxa, som han inte skulle glömma.

Men det var så annorlunda, när han väl kom in i rummet. Direktören såg inte ut som en skräckinjagande, kall affärsman. Han hälsade vänligt på honom, bjöd honom sitta i en fåtölj. Men själva vänligheten lade glödande kol på hans huvud.

— Nå, vad kan jag göra för er? frågade direktören och fäste blicken på honom. De grå ögonen såg ut att vilja titta rakt igenom honom, han kom sig inte för att svara genast, han undrade var han senast sett sådana ögon, förstående genomskådande, leende, lätt roade.

— Jo, sade han till slut, alltjämt funderande. — Jag hade tänkt fråga, om direktörn skulle vilja ge mig ett förskott.

Den äldre mannen log och strök sig över håret.

— Jag förstod nästan det, sade han. — Men vet ni, förskott är egentligen väldigt otrevliga saker. Har ni ingenting färdigskrivet, så skall jag be någon av redaktörerna titta på det?

Han skakade på huvudet, tog fram en näsduk och torkade sig på överläppen, där svettpälorna trängde fram.

— Det är just det, sade han haltande. — Jag har hållit på med en större sak, inte just skrivit något annat, några noveller eller sådant. — Han gjorde ett kramaktigt försök att skämta och lade till: — Inte ens dikter.

— Tjaa. Jag vet inte vad vi skall göra åt det. Ser ni, jag har varit med om så mycket sådant här. Man vill ju gärna hjälpa, om man kan, men det värsta är, att man oftast förlorar både författare och vänner på kuppen.

Han nickade. Det kunde han förstå. Det var svårt att skriva noveller man redan fått betalt för, vem kunde veta det bättre än han?

— Kan ni inte gå hem och skriva något, så kanske vi kan ordna honorar i morgon? frågade direktören.

Han skakade på huvudet. Nu var det lika bra att klämma fram med sanningen.

— Det är en växel, sade han. — Och så hyra och skrivmaskinshyra. Bland annat. Och växeln är sista dagen.

Direktören suckade. — Ja, jag får väl göra ett undantag. Hur mycket behöver ni?

— Tvåhundrafemtio kronor. — Han hörde själv hur mycket det lät.

— Det blir väl ganska ojämnt med det honorar ni har? frågade direktören. Jo, medgav han, det hade han inte tänkt på. Summan justerades. Till hans förvåning uppåt. — Om ni dröjer här skall jag gå ut och hämta pengarna

Det sjöng till inom honom. Den där växelprotesten hade varit bra nära. Nu skulle allting klara sig. Och sen skulle han akta sig för att trassla till det så här för sig. Han kände sig riktigt urlakad efter all oron.

Direktören kom in med sedlarna i handen.

— Varsågod! sade han. — Och så hoppas jag ni inte glömmer bort oss!

— Nej, det kan direktören vara säker på att jag aldrig kommer att göra, sade han, då han tog emot pengarna. — Men skall jag inte skriva något kvitto?

Den andre log. — Det bryr vi oss inte om. Antingen är ni en hederlig människa, och då klarar ni av ert förskott, eller också är ni det inte, och då lär det inte hjälpa stort med ett kvitto.

Förvirrad tog han adjö och halvsprang nedför trapporna. Kjellan hängde i porten och gjorde en grimas, då han fick se honom.

— Tji? frågade han.

— Nej, tvärtom. Men vi får väl ta en bil, om vi skall hinna nu.

— Jaså, gick det verkligen? Du dröjde så länge.

Han berättade litet skamset om samtalet, medan de stuvade in sig i bilen och körde till banken. De hunno precis.

— Jaha, sade Kjellan när de kommo ut. — Nu kan man ha fred för den ett par månader. Men nu får du också sätta till alla klutar, såna här upphetsningar tar på krafterna.

Det förstod han. — Ska du gå med och få en bit mat? frågade han. Något måste han ju säga.

— Är det inte bäst du betalar hyran och skrivmaskinen först? undrade Kjellan, litet ironiskt. — Tror du det blir något över sedan?

Han skrattade. — Ånej, du! Vi ska vara försiktiga. Inget slarv. Bara en bit mat.

De gick in på närmaste restaurang, det var ganska tomt i matsalen nu i mellantiden, de fick ett bra fönsterbord och beställde. Kjellan tände en cigarrett och lutade sig tillbaka i stolen.

— Ska det bli ordning på dig nån gång egentligen? frågade han. — Du bara trasslar till det för dig. Och för andra med, för den delen. Och ingenting får du gjort, som det är något bevänt med. Det är synd, Håkan. Kan du inte försöka samla dig?

— Tänker du predika moral? frågade han tillbaka. — Du vet, att jag är som jag är. Det är inget att göra åt den saken.

— Klen ursäkt, sade Kjellan torrt.

Nu fick han plötsligt ett våldsamt behov av att försvara sig. Han talade sig varm om konstnärens rätt till sitt eget livsöde. Slipade av orden, så att Kjellan måste lyssna, vred och vände på tesen. Gav sig själv rätt. Men Kjellan lät sig inte övertygas. Gång på gång satte han fingret på den ömma punkten.

— Du är rädd, gosse. Du tror inte på dig själv. Annars skulle du inte prata om det så mycket.

De tog suparna till maten, beställde grogg, fortsatte att diskutera. Håkan kände spriten elda upp sig, orden blev djärvare, tyckte han, tankarna lättare.

— Nej, du, sade Kjellan plötsligt. — Nu måste jag kila. Jag har en massa jobb som väntar.

De gjorde upp och lämnade restaurangen, Kjellan tog en bil.

— Se till att du kommer hem med hyran i behåll, sade han till avsked.

Det stack till i honom. Trodde de inte han kunde klara sig själv? Då skulle han visa dem! Han vinkade till sig en bil, körde till Sportpalatset. Badade. Rakade sig.

När han gick uppför trapporna kände han sig behaglig till mods. Det skulle bli skönt att åka hem och skriva nu. Den hyggliga prisen på förlaget skulle minsann inte behöva ångra sin generositet.

På terrassen svepte vinden kallt om öronen. Han stod ett ögonblick och såg över mot Torsgatan, ljusen, trafiken, tågen nere på stranden. Det var en tjusig utsikt.

Någon slog honom på axeln och han vände sig om.

— Nejmen, tjänare utbrast han. — Det var längesen. Ska du ner och bada?

Vännen skakade på huvudet. — Nej, jag tänkte in och få mig en grogg, innan jag går ner på tidningen. Ska du med in?

— Nja, drog han på det. — Egentligen skulle jag hem och arbeta, men... Det skulle vara skojigt att prata en stund. Jag följer med.

Det var mycket att prata om, restriktionerna förslög inte, de måste fortsätta. Så många gamla journalistminnen skulle berättas och skrattas åt, så mycket skvaller skulle utbytas. Det blev flera ställen. Håkan glömde bort hyran, han glömde skrivmaskinen, han glömde att han skulle visa dem. Han hade ju pengar! I morgon blev det alltid någon råd. När vännen gav sig ned till sin tidning, fortsatte han ensam på en dansrestaurang. Han började känna sig litet trött, men inte alls berusad, försäkrade han sig, ryckte upp sig när han gick in och släpptes också förbi rockvaktmästarens granskande ögon. Hovmästaren kände honom, han fick ett bord i ett hörn, en grogg framför sig.

Dansen var redan i full gång. Det var varmt, musiken skrällde i öronen på honom. Nu kände han spriten verka. Snabbt. Glaset ville ge sig i väg ur hans händer. Han måste uppbjuda hela sin viljekraft för att betvinga sig och det. Han vågade inte se på de dansande, de var bara oklara, obehagligt rörliga fläckar för hans ögon, men takluset glodde ilsket och förebrående på honom. Nu kom tankarna tillbaka. Ett sånt kräk han var. Varför hade det blivit så? Han kände med handen i fickan men kom inte åt att räkna sedlarna. Det var snuskigt helt enkelt. Och karl'n som visat honom sånt förtroende så att han inte behövt skriva på något kvitto en gång. Han äcklades åt sig själv, tog en djup klunk ur groggen, men den smakade bittert.

Nu var det som det var. Han kunde ingenting göra åt det.

Den andra groggen sattes fram. Han hade på tungan att skicka den tillbaka men kom sig inte för. Det var så genant. Servitören skulle titta ut honom med sina fiskögon. Men nu hade han verkligen inte lust att dricka. Fast att lämna kvar den, när han betalt den...

Förrresten kunde han lika gärna dansa. Han såg sig om, flera supésällskap sutto vid borden, några löshästar som han själv, ett gäng unga flickor. Han stramade upp sig, gick fram och bjöd upp en av dem. Hon såg tveksamt på honom men nickade sedan och reste sig. Han mumlade sitt namn. Håkan Vesterberg. Hon svarade mycket klart.

— Britta Göransson.

(Forts. å sid. 27.)

Aron Hallenberg:

DJUR KRING MIN

SOMMARSTUGA

En ståtlig svan håller just på att reda sig ett bo i vassruggen, en bit ifrån min sommarbostad. Han arbetar väldeliga med att släpa ihop "vassflokor" till ett rede. Men det finns gott om material i den grunda viken, och svanen har arbetsiver för två. För resten — jag gissar, att den här svanen snart får hjälp. Jag har sett en skymt av en annan svan, det här är väl hannen, som håller sig avvaktande, till det mesta arbetet är utfört. Denne hanne måste vara en lat kanalje, ty i vanliga fall brukar makarna hjälpas åt. Men det finns tydligen latstrykar också i fågelvärlden.

Jag var visst bara åtta år gammal, när jag första gången stiftade bekantskap med djuren omkring stugan. Någon kom och skrek — nej, viskade, att det gick en älgfamilj och betade på Gammelbo — en myrmark strax i närheten. En älgfamilj — det klack till i mitt unga hjärta. Jag hade hört talas om de stolta djuren och hade också sett gubbar stöpa kulor i rå potatis att användas vid jakten på dyligt högvilt, men jag hade ännu aldrig skådat härligheten. Jag fick mitt tillfälle denna gång, ty hela vårt hus, unga och gamla, drog i väg till platsen och tog fader Högben, hans fru och barn i närmare ögonsikte.

Svårare att träffa med kameran än med bössan.

När jag såg de långbenta djuren sträcka fram över myren, fick jag en känsla av att det var något av Naturens själ, som visade sig för ett ögonblick och försvann. Denna känsla bär jag på ännu i dag, när jag med försiktiga kliv tar mig fram i älgmarkerna för att få "skott" på något av det förnäma högviltet. Men hur svårt är det inte att uppnå sina önskningsmål i den vägen! Om jag har en någorlunda god fotografisk utrustning, har älgen i gengäld ett utomordentligt väderkorn. Mot detta hjälper varken dubbelanastigmat eller teleobjektiv. Djuret har en god bundsförvant i vinden; den går före med bud om att det kommer en människa smygande på myrens kråkbärrismatta. Älgen sätter upp mulen, inregistrerar den främmande vittringen, gör helomvändning och försvinner. Då fotografen tittar ut över myren, finner han endast myrgranar stående i stram givakt.

Det finns dock undantag. Det händer ganska ofta, att älgarna går och förälskar sig i bondens grönskande tegar. Särskilt är det den gröna rågbrodden, som lockar de skygga djuren. Vem kan motstå en så läcker mat, framsatt så, att det bara är att ta för sig. Späd råg är kalasmat för en älgmage, som under hårda vintrar får nöja sig med granris och späda aspgrönar.

Bonden älskar inte den celebre gästen. Men oftast får han nöja sig med att muttra och småsvära över älgen, ty det går inte för sig att när som helst ta ner muskedundret från väggen och skicka ett lod efter den matfriske gynnaren. Men det kan hända, att älgskadefonden får betala djurets middag.

Det påstås ofta, att älgar är farliga att träffa på under vissa tider. De flesta historier om att älgar anfallit människor är starkt överdrivna. Under brunstiden kan tjuren visserligen

Svan arbetande med sitt bo.

"resa borst" och se farlig ut, men helst drar han sig undan utan att "mucka gräl". Korna kan dock vara kitsliga, om de har späda kalvar i sällskap. Men så fort avkomman blivit så pass styvbent, att den kan följa med i galoppen, tillämpar även kon defensiv taktik.

Vallpojken trodde räven skulle ta korna.

Räven anses vara en stor syndare. Jag mötte honom första gången när jag vallade kor i en äga långt borta i skogen. Mickel kom smygande över en åker och var tydligen i färd med att söka efter sorkar. En äldre vallkollega lånade mig sin fällkniv, i fall den röde gynnaren skulle angripa korna. Så grymma tankar hade han om den rödpälsade kanaljen.

Men om man träffar på en rävlya full med näpna ungar, glömmer man att uppträda som hämnare mot de blivande höns-tjuvarna. De små liven är så rara och mjuka, en bild av oskuld och hjälplöshet.

*

En vandring runt stugan bjuder alltid på många upplevelser — även om man inte träffar på de ståtligaste villebråden. Men livets rytm pulserar med oemotståndlig makt även i de minsta varelserna. En gång fann jag en huggorm i färd med att röva äggen från en koltrasthona. Fågeln värjde sig med stor tapperhet, men Gud vet hur det gått med äggen, om inte jag blandat mig i striden och kämpat den "to the bitter end".

Ekorren, som kilar uppför stammen, snattrar glatt åt mig. Jag ser i det flinka djuret en svår konkurrent i konsten att plocka hasselnötter. Det växer präktiga hasslar i stugans närhet, och jag gläder mig varje år åt den kommande skörden. Men jag

Lill-Inga segrar

(Forts. fr. sid. 20.)

det betyder, att Inga skulle ha varit i skolan, och så har hon ännu kvar en kvartsväg. Hon kommer för sent. När hon går uppför skoltrappan, hör hon psalmsångens toner brusa därinne i klassrummet. Hon skyndar in i avklädningsrummet, kränger av sig ytterkläderna och står stunden därpå innanför klassrumsdörren. Men inte kan hon stå där framme vid dörren, nu tittar ju alla på henne. Hon känner sig förtvivlad, men när magistern med nonchalans kastar ned notboken över den lilla orgeln och stiger fram mot katedern, skyndar hon mellan bänkarna fram till sin undanömda vråplats.

— Subbigt snöföre i dag, Lill-Inga?

Magistern ord komma i ett så harmset tonfall, att hon icke önskar svara något alls. Kanske var det ej heller meningen, att svar skulle ges på den av magistern gjorda hånfrågan, ty redan innan Inga satt sig tillrätta, börjar lektionen. Hon sitter som vanligt hophukad och synes med svårighet och rädsla följa läxförhöret. Men i dag är magistern tydligen vänlig under lektionstimmerna, ty ännu har hon ej påtvingats någon fråga. Det är nästan med förskrämd blick hon vågar se över klassen och fram mot sin lärare. Absolut omöjligt är det för henne att minnas psalmen, men huru gärna skulle hon icke för en gång vilja kunna sin läxa, åtminstone denna dag, den sista före påsklovet. Hon bryr sig ej längre om att tänka, nu väntar hon bara på det hemska: att av magistern uppmanas läsa psalmen. Längre behöver hon ej vänta:

— Lill-Inga får läsa psalmen!

Hon stiger genast upp och knäpper nervöst sina händer, hennes läppar darra svagt, men något ljud frampressas inte. Hon bleknar, löser sina knäppta händer och gnider sin svettiga näve över det skrovliga bänklöcket.

— Nå, försök, försök — du har ju haft bättre tid än de andra att lära dig psalmen! Försök nu! "Upp" börjar psalmen!

Förut har hon stirrat ned mot golvet, men nu kastar hon sina blickar fram mot sin lärare och börjar läsa: "Upp min tunga..." Så blir det åter tyst. Hon gör min av att vilja treva över bänklöcket igen, när orden helt fort komma över henne: "att lovsjunga..." Åter tyst. — Läs Britt!

Magistern ton kommer ej milt, och för att ytterligare få bevisa sin icke goda ställning som barnens pliktskyldige ledare,

kommer ständigt för sent. Ekorren och jag har olika åsikter angående den rätta skördetiden. Han börjar plocka nötterna en vecka tidigare än jag och hinner därför ta med sig det mesta.

Många gånger har jag måst stanna och beundra hackspettens attacker mot en torrgran. Att inte fågeln får huvudvärk av allt sitt hamrande. Han tar sats med hela kroppen, innan han "klipper till". Det måste vara otäckt för de stackars barkborrarna att höra lätet av fågelns näbb.

Vildmarken är dock inte bara livets källa. Här och där ser jag spår, som kommer mig att tänka på Predikarens ord: "Allt kött är hö". Kampen om tillvaron är hård, och oftast är det de svagaste, som får lida och dö. Strider med erövringar och återerövringar hör det dagliga livet till i markerna — inte bara utanför min sommarstuga.

kastar han tungt ned några böcker mot bordet. När psalmen lästs, kommenderar han rast. Sist i raden följer Inga den utstormande barnskaran.

Några timmar ha gått. Det är skoldagens sista timme, sedan vänta tio dagars påsklov. Dagen är vacker, och en trevlig stämning råder i klassen. Solen kastar de vårligt ljuva strålarna över de glada barnansikten. Barnen bli mycket förtjusta, när magisten föreslår, att denna sista timme skall få bli en lektimme. Men Inga, hon som sitter i vrån, där icke vårsolen kastar sina strålar, är helt oberörd. Visst har hon hört magisterns ord, att det skall bli lektimme nu, men hon vet, att för hennes del betyder ej en sådan timme så mycket. Även i lek är hon tillbakasatt.

För att få ordning på den förestående leken, bestämmas att två av eleverna få välja sina egna lag. Nu följer en svår påfrestning för de mindre duktiga eleverna, de få finna sig i att sist, och kanske endast på nåd, väljas in i lagen. Inga blir märkbart röd om kinderna, endast hon och den av fallandesot efterblivne Holger äro nu ovalda. Hon är alltså så dålig att ingen vill ha henne till hjälp, det är endast som en tröst för henne att hon väljes, hennes tröst, men kamraternas besvär. Fjärdingsmans fräkniga dotter rynkar generat på näsan, när hon märker, att Inga väljes in i hennes lag. Ingen vill ha något att göra med den där arma flickan.

Leken har börjat. Det gäller att från golvet taga upp tre medelstora potatisar med en liten tesked, och sedan bära dem över hela rummet fram till katedern. Detta prov synes vara svårt nog även för dem, som lyckligen blevo valda bland de första i lagen, det får fjärdingsmansdottern tydligt se. Hon misslyckas. Leken fortsätter. Med spänd förväntan ser Inga, hur den ene efter den andre av lagkamraterna gör bort sig. Hur skall hon själv klara provet? Hon behöver ej fråga sig länge, ty försiktigt men säkert lyckas hon utföra proven, detta till sina kamraters förtjusning. Helt lätt suckar hon, när hennes prov är klart, och drar sig därpå blygset undan. När magistern räknar poängen och meddelar, att hennes lag segrat, kan hon i blygseln och förlägenheten ej göra annat än krama sina svettiga händer mot den kalla järnkaminen. Det är tack vare henne, som hennes lag har segrat. Hon har givit sina lagkamrater seger, trots att det var på nåd, som hon kommit in bland dem.

Men ingen bryr sig om att tacka henne. Hon är åter ensam och bortglömd, hon känner sig icke längre tillhöra något lag, när hon den vackra vårdagen går hem från skolan. Kamraterna gå genast ifrån hene, där hon sakta traskar framåt i snösörjan. Nu vill hon också så gärna vara ensam, ty bedriften under lektimmen vill hon endast själv ha i tankarna. Hon vill utan kamraternas stöj och dumma skämt fira segern. Hon viker av en genväg och passerar inom några minuter den gamla kvarnen, som ligger vackert inbäddad i skogskanten nedanför byn. Avattnet är slammigt och en vårlig doft stiger från den sönderluckrade mullen, som lagrats vid den tvära slutningen. Uppe på slutningen och helt nära den åldriga timmerbyggnaden ha redan några vackert gula häst-hovar spirat upp. Hon kliver fram till dem och plockar dem till en vacker bukett. Den skall mor få, och sedan skall hon berätta, att hon segrat i tävlingen, denna seger som visat, att även hon ibland kan vara värdig att jämföras med de andra eleverna. Hon stiger upp från sin nedhukade plats vid blom-morna och springer skyndsamt den smala skogsvägen framåt. Lätta snöglid falla, där hon springer fram, nu har hon bråttom. Hon skall hem till mor och berätta om sin seger...

Förtroende . . . (Forts. fr. sid. 24.)

Dansa kunde han. Även om han hade sprit i sig. D. v. s. till en viss gräns. Nu kände han sig litet osäker men samtidigt märkte han att rörelsen gjorde honom gott. Han konverserade inte, inte heller hon sade något. Det var skönt. Men när repriserna var över och han följde henne till bordet frågade han:

— Tar ni illa upp, om jag ber att få dansa med er igen?

— Varsågod! log hon till svar.

Han fortsatte att dansa med henne. Kände sig bättre till mods, men orolig. När klockan började närma sig tolv, frågade han, om han fick lov att följa henne hem. Det dröjde en stund, innan hon svarade.

— Det kan ni väl få. Fast det blir inte långt. Jag bor på Norr Mälärstrand.

Otåligt väntade han på henne utanför restaurangen. Det var ganska kyligt och han frös. Spriten värmde inte längre, den hade förbränt sig själv och hans egen värme på köpet. Till slut kom hon, nickade lugnt adjö till sina stirrande väninnor och kom fram till honom.

— Vi går väl avgjorde hon, innan han hunnit säga något. Tysta gingo de ett par kvarter.

— Jag hoppas ni inte tog illa upp? frågade han till slut.

— Nej, inte alls, svarade hon lugnt. — Jag kunde ju sagt nej, om jag velat.

— Jovisst, medgav han, men . . .

— Ni menar, att man brukar inte säga ja så där utan vidare? Men vet ni, man måste ha förtroende både till sig själv och till andra människor.

Det var det igen. Han kände sig het om kinderna, förargad. Ibland kan det bli för mycket förtroende, sade han buttert.

— Det tror jag inte. Då har man misstagit sig, det är hela saken.

Var han ett misstag? Plötsligt fick han lust att berätta alltsammans för henne. Riktigt göra sig själv dålig. Så där att man kunde njuta av det. Hon hörde på, uppmärksam, sköt in en fråga då och då, när han trasslade till det. Ju längre han kom, desto mera skämdes han.

— Nå sade hon som om det han berättat varit den alldagligaste sak i världen. — Nå, har ni till hyran nu då?

— Jag har inte sett efter, erkände han snopet.

— Gör det då?

Han plockade i sina fickor, undrande vad hon egentligen menade. Ena tian efter den andra.

— Jo, sade han. — Till hyran räcker det. Och blir litet över. Men skrivmaskinen får allt stanna hos farbror ett slag. Så det vet katten, hur det går med förtroendet.

De hade hunnit till Stadshuset och veko av ned mot Norr Mälärstrand.

— Er vän hade nog rätt, sade hon. — Ni är rädd. Varför tar ni er inte i kragen? Den som inte kan säga nej, är inte värd att säga ja.

Han blev ond på henne, fast han hade en känsla av att det var orättvist. Det var lätt för andra att prata.

— Skriver ni direkt på maskin? fortsatte hon.

— Det är olika, mumlade han. — Oftast inte.

— Då föreslår jag er att hålla er hemma i morgon och skriva. Ni har ju pengar, så ni klarar ett par dagar? När ni fått något färdigt, kan ni ringa mig, ska jag skriva ut det åt er.

Hon stannade framför en port, öppnade väskan och tog fram ett visitkort, raspade ner ett telefonnummer och räckte honom det.

— Godnatt! Och tack för i kväll! sade hon.

Porten slog igen med en smäll bakom henne.

Fånigt stod han kvar och såg efter henne med visitkortet i handen. Så snopet!

Han började gå Norr Mälärstrand framåt. Lyktraden låg som ett jättehalsband av mattlysande pärlor. Tankarna häktade upp sig, en på varje, som ornament. Han försökte klara ut sig själv.

Först den vänlige mannen med de grå ögonen, som varit så lika moderns, när han ställt till med något. Sedan Kjellan. Nu hon, han tittade på kortet, Britta Göransson hette hon. Varför var de så vänliga mot honom? Varför hade de förtroende för honom? Var han värd det? Med en känsla av obehag tänkte han på vad direktören skulle tänkt, om han kunnat se honom denna kväll. Han skämdes.

Plötsligt stannade han.

Egentligen var det mycket enkelt. Varför gick han här och skämdes? Varför hade han skämts, när Kjellan gissat rätt? Varför hade han försökt springa och gömma sig?

För de hade rätt!

Enkelt! Han behövde bara åka hem, sätta sig att arbeta, skriva sina noveller, ringa till henne, gå ned med dem, och kanske en till. Så var ju skammen ur världen. Han skulle känna sig som en fri människa. Kunna se på alla med klar blick. Han skulle inte behöva någon ynkelig glömska.

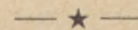
Hon var så bussig, den där flickan. Alla var förstås bussiga. Men om hon nu skriver ut novellerna, tänkte han, ska jag bjuda henne på middag.

För pengar som hon och jag tjänat ihop.

Tanken fyllde honom med tillfredsställelse. Han började raskt gå, otålig att komma upp till spårvagnen, otålig att komma hem och börja arbeta. Ju förr kunde han ringa till henne.

Om man bara begrep det, kunde man naturligtvis inte få för mycket förtroende, det hade hon aldeles rätt i. Men man skulle visa sig värdig det också.

Och det skulle han göra, det lovade han sig.

Köpenhamns tuberkulösa få egen tandklinik. Köpenhamn blir antagligen den första stad i världen som får särskild tandklinik för tbc-patienter. Redan för flera år sedan upprättades en tandklinik för patienterna vid stadens största tuberkulossjukhus, Öresundshospitalet. Men de som utskrevs från sanatoriet och gingo på efterbehandling fingo besöka tandläkare i närheten av sjukhuset. Med hänsyn till smittofaran för tandläkarnas övriga patienter har man nu gått från detta system och i stället upprättat ännu en tandklinik, där alla som efterbehandlas för tbc kunna få fri tandvård. Denna ordning har väckt stor förtjusning även hos svenska tandläkare, som förklarar sig vilja förorda liknande åtgärder här hemma.

Buddha

(Forts. fr. sid. 10.)

Han menar förstås: vad får jag då i stället? tänkte hon. Vad ger du mig i utbyte? Jag vill också bli fullkomligt lycklig. Ger du äntligen efter för mig då?

Hon såg på hans stränga, obevekliga ansikte, att just så tänkte han sig fortsättningen, och inte bara det — hon förstod också, att detta var det enda villkoret. Hon måste göra honom till viljes mot sin vilja. Hon måste ge honom ett svar — nu — ögonblickligen. Hon kunde inte låta denna chans gå sig ur händerna. Hon måste finna sig i det oundvikliga. Hon måste svara ja, fast hon ville skrika nej, så att det dånade över badstranden och väckte alla slumrande —

Hon såg sig olyckligt omkring.

Herregud, om jag bara hade en knapp att hålla på ändå! för det igenom henne.

Om man håller fingret på en knapp, när man lovar en människa något, så gillas det ju inte, säger ordspråket. Men hon hade bara sin lilla vita baddräkt på sig, och den fanns det tyvärr inga knappar i — och inga andra kläder hade hon i närheten —

Krrrrr — psch-psch! Krrrrr — psch-psch!

Ack, om han ändå kunnat hjälpa henne! Men Buddha hade inte heller några knäppta kläder på sig, bara ett par simbyxor. — Hans runda mage höjde och sänkte sig med en maskins rytmiska regelbundenhet, och mitt i den satt alltså naveln som en liten skär och rosig livets knapp. —

Direktör Appelström kunde inte fatta, varför fru Buddha plötsligt lade handen på sin mans mage. Men det gjorde hon alltså — och det hade han ju ingen direkt anledning att söka hindra henne från.

Så såg hon honom ganska djupt in i ögonen och rörde nästan omärkligt på huvudet. Det verkade precis som om hon nickade ett ja.

I varje fall var direktör Otto Appelström alldeles avgjort av den uppfattningen.

Han tog hennes utsträckta hand och kysste den. Hett, hett kysste han den, medan han mumlade:

— Au revoir, madame! Au revoir! Au revoir —

Så gick han långsamt med segrarens lugna och litet överlägsna rörelser — bort längs stranden och försvann bland klitterna.

Solen bakade. Inte ett moln syntes till på himlen. Det var verkligen förfärligt hett.

Psch-psch! Psch-psch!

Det var Buddha, som vaknade.

Han sträckte på sig. Han sträckte ut sin arm och famlade med handen efter henne —

Hon tog den och tryckte den så hårt som om hon aldrig mera ville släppa den.

— Jag drömde — drömde — mumlade han yrvaket.

Hon såg forskande — nästan litet ängsligt på det stora, runda ansiktet, som låg där frodigt utbrett framför henne.

— Vad drömde du då? frågade hon spämt.

Buddha sträckte på sig så att det knakade i lederna.

— Att jag fick agenturen. Den där välsignade "Afrodite"-agenturen, sade han och gäspade.

Hon kände, hur vansinnigt hårt det bultade under den vita baddräkten. Men hon log strålände mot honom med hela sitt lilla underbara ansikte.

— Då får du den säkert! Du brukar ju alltid drömma sant —

Hon klappade honom på magen så att det sade klask, klask.

— Du ska få se, att du får den! Jag drömde också, att du fick den, Buddha lilla —

Brevskrivandet...

(Forts. fr. sid. 8.)

existerar ju en sådan typ, t. ex. i den litteratur som finns i ämnet. Men den är inte sann, den är förenklad och överdriven i en riktning. Sanningen är mycket mer komplicerad. Sjukdomen drabbar vem som helst, och därför får man på sanatorierna uppleva de mest varierande temperament och karaktärer. Hypernervösa, stoiskt lugna, optimistiska, pessimistiska, resignerade, drägliga och odrägliga, om uttrycken tillåtes. Det vanligaste är en blandning av nervositet och låtsad resignation men med en stark underton av skenbart förutsättningslös optimism. I väntan på det undergörande läkemedlet får vi nog anse denna okuvliga livsvilja som det effektivaste vapnet i kampen mot tbc.

Kommer Ni ihåg "diasonet"? Det satte vi vårt hopp till för ett par år sedan. En artikel i Det Bästa var visst den tändande gnistan. Den var visserligen en aning återhållsam i tonen, man hade iakttagit förgiftningssymtom, huden blev blåaktig, läkningen var kanske ej så varaktig — men vad betydde det för oss? Vi trodde och hoppades. Sedan var det penicillinets tur. Just nu är det Göteborgshistorien — PAS — som intresserar oss. Blir den en besvikelse, sätter vi vårt hopp till nästa upptäckt. Inte saknas det optimism.

Men enformigheten går oss på nerverna, vi blir överkänsliga. Våra nerver blottläggas och reagerar för minsta småsak. Vid hårda törnar händer det att vi blir okänsliga. Då förstår man oss inte, då säger man: Vad är det med dig. Jag känner inte igen dig. Så var du aldrig förr! — Nej, det är sant. Man förändras på sanatoriet, man börjar se saker och ting på ett annat sätt än förut. En och annan förändras till det sämre, men de flesta fördjupar sin livssyn, de växer till sig som Människor. De gör omvärderingar och börjar skilja på väsentligheter och oväsentligheter. Och då kan de komma fram till resultat som detta att livet inte är den börda som man inbillar sig, och att även sanatorietillvaron ger mycket som gör livet ljusst och rikt. Så långt när man inte i första taget. Många bittra erfarenheter och mycket tålmod vill till. Och all den hjälp och uppmuntran som står att få.

Detta är inget nytt och revolutionerande och man kanske frågar sig varför jag skriver om det. Inbillar jag mig verkligen att jag ska finna resonans hos de friska och kunna skapa förståelse för vår belägenhet? Knappast. Men det är en tröst att få sjunga ut med våra bekymmer ibland, diskutera problemen, visa att vi själva förstår varann. Och skulle det till äventyrs hända att en enda läsare erinrade sig en släkting eller vän, som ligger och längtar efter förståelse och uppmuntran, brev och besök — ja, då har det inte varit förgäves.

ERIC NILSSON.

— ★ —

Fritz Emelson †

Ett sorgebudskap har nått vårt förbund i det att förbundsstyrelseledamoten, kassören i De Lungsjukas Förening i Östergötland, Fritz Emelson, hastigt avled tisdagen den 13 augusti efter endast några dagars sjukdom, 58 år gammal.

Fritz Emelson har under många år verkat i östgötaföreningen och kom med i förbundsstyrelsen vid förbundsmötet 1945 samt omvaldes vid årets förbundsmöte. Emelson var en ordningsmänniska som få och saknaden efter honom blir stor både i hemmaföreningen och i förbundet. Närmast sörjande äro maka, son och dotter.

MARIE och PIERRE CURIE, radiums upptäckare

Status börjar i detta nummer en serie med text och teckningar av en lika intressant som omväxlande levnadssaga. Det gäller den polskfödda nobelpristagarinnan Marie Curie och hennes franske make Pierre, bägge världsberömda som upptäckare av radium — ämnet med vars hjälp sjuka människor i hundradetals botats och som tillika är det dyrbaraste ämne världen hittills känner.

Marya Sklodowska, den yngsta av fem syskon, föddes i Warszawa i dåvarande ryska Polen år 1867. När vår berättelse börjar se vi den nu 8-åriga Marya och hennes syster Helena komma instormande. Helena berättar ivrigt om något upptåg som barnen haft för sig i skolan . . .

Fadern är professor vid en av Warszawas högskolor. Utom Marya, den yngsta av syskonen, och Helena, som går i samma skola, har professorn tre andra barn: döttrarna Bronislawa och Sofie samt sonen Josef.

Men professorn har fallit i onåd hos de styrande. Hans lön reduceras. På grund härav — och på grund av hustruns sjukdom, som förorsakat honom stora utgifter, ser han sig nödsakad att i sitt hem . . .

. . . mottaga inackorderingar, vilka även skola åtnjuta undervisning. Hans arbetsrum — som i Maryas tycke är hemmets "allra heligaste" med alla dess intressanta böcker och mystiska fysikaliska instrument — förvandlas nu till en surrande bikupa . . .

UNDER DE FÖLJANDE 5 ÅREN HEMSÖKES FAMILJEN AV SVÅRA OLYCKOR. SOFIE, DEN ÄLDSTA AV SYSTRARNA, INSJUKNAR I TYFUS OCH DÖR. TVÅ ÅR SENARE DÖR MODERN I LUNGSOT

Men ljusare tider stunda. De fyra överlevande syskonen ha av naturen utrustats med lysande begåvning, skönhet och okuvlig kraft. En av dem vinner många år senare världsrykte . . .

I professorns hem går allt i studiernas tecken. För den 14-åriga Marya ter sig hela världen som en enda stor skola, där det blott finns ett enda mål: att inhämta kunskaper. Branoslawa har året förut avslutat sina studier och hemburit en guldmedalj, en utmärkelse . . .

. . . som även kommit Josef, den äldste i syskonskaran till del. Han studerar nu vid medicinska fakulteten vid universitetet i Warszawa. Till denna läroanstalt äger emellertid den kvinnliga ungdomen icke tillträde.

(Forts.)

En krutgubbe

Än finns det krutgubbar det är tydligt eller vad sägs om en 70-åring från Skara, som härom dagen uppenbarade sig på Länsstyrelsen i Mariestad. Han hade med apostlahästarna tillryggalagt den 5 mil långa vägen till residenset för att personligen hos höga vederbörande klaga sin nöd och bönfälla dels

om högre fattigvårdsunderstöd, dels om ett bräckband. Han hade startat från Skara kvällen förut och vandrat hela natten. Ungefär halvvägs rastade han en kort stund och satte sig utanför en ladugård för att få sig en tupplur, men nattkylan hindrade honom från att slumra in och så fortsatte han modigt sin vandring och det gick bra trots bräcket — men så brukar jag ju också

delta i riksmarscher och dyl. säger den pigge vandraren. Hemfärden blev mindre ansträngande för honom tack vare en insamling bland Länsstyrelsens tjänstemän. Det blev också över till ett bastant mål mat. Han for hem med sitt bräckband och med gott hopp också om att få bättre fattigvårdsunderstöd.

Underbar räddning

Detta är en fullständigt sann historia. Jag berättar den precis så som jag bevittnade den under ett besök hos min vän byråchefen på hans sommarställe.

På hans vänliga inbjudan kom jag dit en söndagskväll. Där voro före mig ångpannekontrollanten och den pensionerade slussmästaren. Vid min ankomst stod bordet dukat i trädgården. Byråchefens fru hade trollat med och utan kuponger, och maken hade nog hjälpt till en smula, ty ingenting saknades av det som karakteriserar svensk gästfrihet.

Vi slog oss ner, prisande den rikliga välfägnaden.

Det hade regnat kraftigt under dagens lopp, och förty stod trädgårdens fauna i sitt flor — om denna paradox tillåtes. Där surrade av alla sorters insekter och flugor. Dem upptäckte vi gemensamt, men det var ångpannekontrollanten, som upptäckte snigeln.

— Titta på det lilla kräket, sa han.

Vi tittade och varseblevo en stor svart snigel som sakta och värdigt kröp på gräsmattan längs ståltrådsnätet.

— En högst underbar syn i vår jäktade tid, sade slussmästaren. Han gör sig ingen brådska. Undrar just vart han ämnar sig?

— Det angår oss inte, sade vår värd. Han är kanske på väg till sin middag . . . var så goda och ta för er av det lilla som huset förmår!

Vi ägnade oss åt bordets fröjder . . . men plötsligt sa ångpannekontrollanten:

— Kräket har blivit tokigt . . . titta!

Vi tittade och konstaterade att snigeln börjat krypa upp för en av de järnskenor som uppburo ståltrådsnätet.

— Tokig f—n, sa slussmästaren . . . vad har han där att göra?

— Det är hans sak, sa byråchefen, han är sin egen och han kryper som han vill . . . men ta nu lite mer av den här rökta ålen . . .

— Ja, snälla herrarna, instämde värdinnan, ta nu för er och bry er inte om den där otäckingen!

Vi lämnade snigeln åt hans öde, men ångpannekontrollanten följde hans färd, och när djuret efter en stund hunnit till toppen av järnstolpen, slog han åter larm:

— Nej, det är synd om honom, sa han. Nu kommer han inte längre och vända kan han inte. Man måste komma honom till hjälp och ta ner honom . . .

Den djurvänliga ångpannekontrollanten gick fram och tog i snigeln för att återbördna honom till hans rätta element.

— Tusan också, sa han, han sitter fast . . . han går inte att rubba.

— Dumheter, sa byråchefen, jag känner mina husdjur . . . jag ska försöka . . .

Han gick och ryckte i snigeln. Det gick inte. Djuret hade formligen klistrat sig fast vid järnet.

— Försök inte, sa slussmästaren. Det är en naturlag som gör sig gällande . . . det kallas adhesion . . . när en snigel hittat en fullkomlig slät yta, kan inte människokraft rubba honom förrän han själv vill . . . låt honom sitta där . . . han trivs tydligen med utsikten . . .

— Hans utsikt är att svälta ihjäl, sa ångpannekontrollanten — vi måste på något sätt få loss honom, vi måste öva barmhärtighet mot detta dumma djur . . .

I tur och ordning ryckte vi i snigeln — under värdinnans

högljudda protester . . . men han satt lika fastklistrad som en minister på sin taburet . . .

— Vänta, det finns nog ett sätt, sade värden.

Han gick in i villan och kom ut igen med en tänd cigarrett i munnen. Så blåste han ett litet rökmoln på snigeln — som genast lossnade och föll ned. En lång stund låg han som död, men så började hans livskrafter långsamt återvända. Han började åter krypa i gräset . . . dock bara med halv snigelfart.

Vi hade med andakt betraktat detta underverk. Byråchefen hade fimpat cigarretten och kastat bort den.

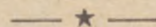
— Vad var det för stinkadorus? frågade slussmästaren, medan vi sköjde händerna vid pumpen.

— Carmencita, förstås. Skarp sak. Bedövar både djur och människor.

— Röker du såna?

— Nej, inte jag men jungfruns fästman. Och hon får en och annan av honom, som hon sparar . . . tur för oss och för snigeln . . . till bords igen, mina herrar!

Bes.

De lungsjuka bort... (Forts. fr. sid. 6.)

omöjligt att bygga sådana hem; det måste bli landstingens angelägenhet. I en del fall kunde det därvid vara lämpligt att resp. landsting gemensamt med grannlandet eller grannlänen upprättade konvalescenthem.

Det är svårt att uppskatta antalet av de lungsjuka, som f. n. vårdas på ålderdomshem. Enligt en av Socialvårdskommittén 1938 företagen undersökning av ålderdomshemmens klientel uppgavs, att vid hemmen funnos sammanlagt 61 personer, som voro i behov av vård på sanatorium. Man får alltså antaga, att dessa 61 voro mera "akuta" fall av tbc. Antalet "kroniska fall" torde vara minst lika stort. Sedan dess har platsbristen vid sanatorierna förvärrats. På grund av personalbrist ha ett flertal avdelningar måst stängas och patienterna sändas hem. Det är känt att därvid i många fall de till kommunerna hemsända placerats på sockens ålderdomshem. Om man därför uppskattar antalet lungsjuka vid ålderdomshemmen till f. n. ett 100-tal, gör man sig säkerligen inte skyldig till någon övedrift.

Socialvårdskommittén har i sitt betänkande gjort det optimistiska uttalandet, att frågan om placeringen av de lungsjuka från ålderdomshemmen "utan svårighet bör kunna lösas inom sanatorievårdens ram", och tillägger, att "denna lösning ger antagligen sig själv, om ålderdomshemmen inte längre stå till förfogande". Så enkel är emellertid inte saken. Sanatorierna äro avsedda för akuta sjukdomsfall och att taga dessa i anspråk som anstalter för kroniska tuberkulosfall, vore med hänsyn till den utveckling, tuberkulosvården genomgått under de senaste decennierna, otvivelaktigt ett steg tillbaka. Men kommittén har rätt i att den omständigheten, att ålderdomshemmen inte längre stå kommunerna till förfogande, när det gäller att placera fattiga lungsjuka, måste framtvinga nya och bättre vårdmöjligheter för denna hittills så styvmoderligt behandlade kategori av sjuka människor. För landets lungsjuka är det dock en tröst att ålderdomshemmet inom en snar framtid inte längre skall behöva bli deras tillflyktsort efter sanatorievistelsen.

J. S—n.

Schackspalten

Red av E. Lundin

AKIBA RUBINSTEIN.

Den legendariske polske stormästaren Rubinstein (nu 64-årig) befarades omkommen under kriget. Som genom ett under klarade han sig och är välbehållen bosatt i Belgien.

Inom en snar framtid utkommer i Sverige i översättning en bok med utvalda Rubinsteins-partier, något av det yppersta schacklitteraturen har att uppvisa. Det följande partiet är hämtat ur boken — kommentarer av författaren H. Knoch. Man torde svårligen kunna finna en vackrare slutkombination i hela schacklitteraturen!

DAMGAMBIT.

Spelat i Lodz 1907 (enligt somliga källor 1908.)

Rotlewi.	Rubinstein.
1. d2—d4	d7—d5
2. Sg1—f3	e7—e6
3. e2—e3	c7—c5
4. c2—c4	Sb8—c6
5. Sb1—c3	Sg8—f6
6. d4×c5	— —
Bäst sker 6. Ld3.	
6. — —	Lf8×c5
7. a2—a3	a7—a6
8. b2—b4	Lc5—d6
9. Lc1—b2	0—0
10. Dd1—d2	— —

Ett fult och dåligt drag. c4×d5, e6×d5. 11. Le2 kunde ske, varmed vit visserligen skulle erkänna, att hans 6:e drag var svagt.

10. — —	Dd8—e7!
11. Lf1—d3	d5×c4
12. Ld3×c4	b7—b5
13. Lc4—d3	Tf8—d8
14. Dd2—e2	— —

På d2 får damen naturligtvis ej bli stående.

14. — —	Lc8—b7
15. 0—0	Sc6—e5

Vit har i öppningen slösat bort ej mindre än tre tempo!

16. Sf3×e5	Ld6×e5
17. f2—f4	— —

Bättre Tf1d1. Om då 17. —, Dc7, så 18. f4, L×c3. 19. Tac1.

17. — —	Le5—c7
18. e3—e4?	— —

Alldeles förfelat! Tornen måste föras till den öppna linjen. Huruvida utjämnningen ännu hade lyckats kan visserligen ifrågasättas.

18. — —	Ta8—c8
19. e4—e5	— —

Därpå följer ett sannskyldigt oväder.

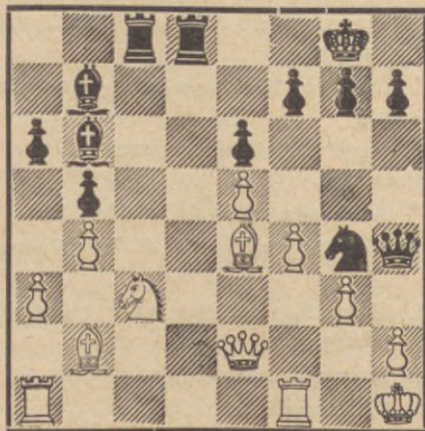
19. — —	Lc7—b6†
20. Kg1—h1	Sf6—g4!
21. Ld3—e4	— —

Efter 21. D×g4, T×d3 skulle svart lätt vinna. På 21. Se4 följer 21. —, T×d3! 22. D×d3, L×e4. 23. D×e4, Dh4. 24. h3, Dg3. 25. h×g, Dh4† och matt.

21. — —	De7—h4
22. g2—g3	— —

På 22. h3 kunde följa, 22. —, T×c3! och nu I. 23. D×g4, T×h3†! 24. D×h3, D×h3†. 25. g×h, L×e4†. 26. Kh2, Td2†. 27. Kg3, Tg2† jämte matt i två drag. II. 23. L×b7, T×h3† o. s. v. III. 23. L×c3, L×e4. 24. D×g4 (24. D×e4, Dg3! o. s. v.) D×g4. 25. h×g, Td3 jämte 26. —, T×c3, ty vit måste nu parera hotet 26.—, Th3†.

Ställning efter vits 22:a drag.

22. —	Tc8×c3!!!
-------	-----------

En underbar kombination!

23. g3×h4	— —
-----------	-----

Allt annat leder likaledes till snabb undergång: I. 23. L×c3, L×e4†. 24. D×e4, D×h2†. II. 23. L×b7, T×g3. 24. Tf3 (24. Lf3, S×h2!) T×f3, 25. L×f3, Sf2†. 26. Kg1 (26. Kg2, Dh3†. 27. Kg1, Se4†. 28. Kh1, Sg3†) Se4†. 27. Kf1, Sd2†. 28. Kg 2, S×f3. 29. D×f3, Td2†, resp. 29. K×f3, Dh5† o. s. v.

23. — —	Td8—d2!!!
---------	-----------

Damoffrets förtrollande vackra poäng!

24. De2×d2	— —
------------	-----

Återigen fanns det ingen möjlighet till längre motstånd: I. 24. D×g4, L×e4†. 25. Tf3, T×f3. II. L×c3, T×e2 med det dubbla matthotet T×h2†, resp. L×e4† avgör. III. L×b7, T×e2. 25. Lg2, Th3!! o. s. v.

24. — —	Lb7—e4†
---------	---------

25. Dd2—g2	Tc3—h3!!
------------	----------

Nu följer matt i högst tre drag: 26. Tf3 (26. Tf2, L×f2) L×f3. 27. Ld4, L×d4 jämte T×h2†.

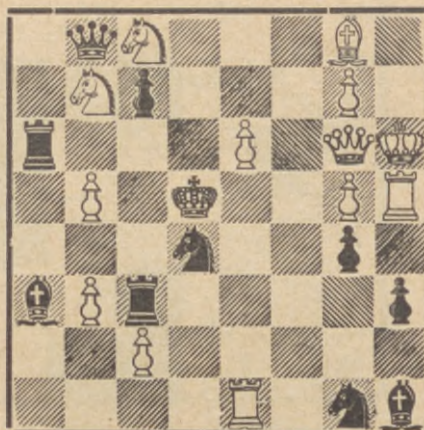
Vit gav upp.

Detta är Rubinsteins "odödliga parti".

*

PROBLEM N:R 131.

Av dr E. Palkoska.

Matt i två drag.

*

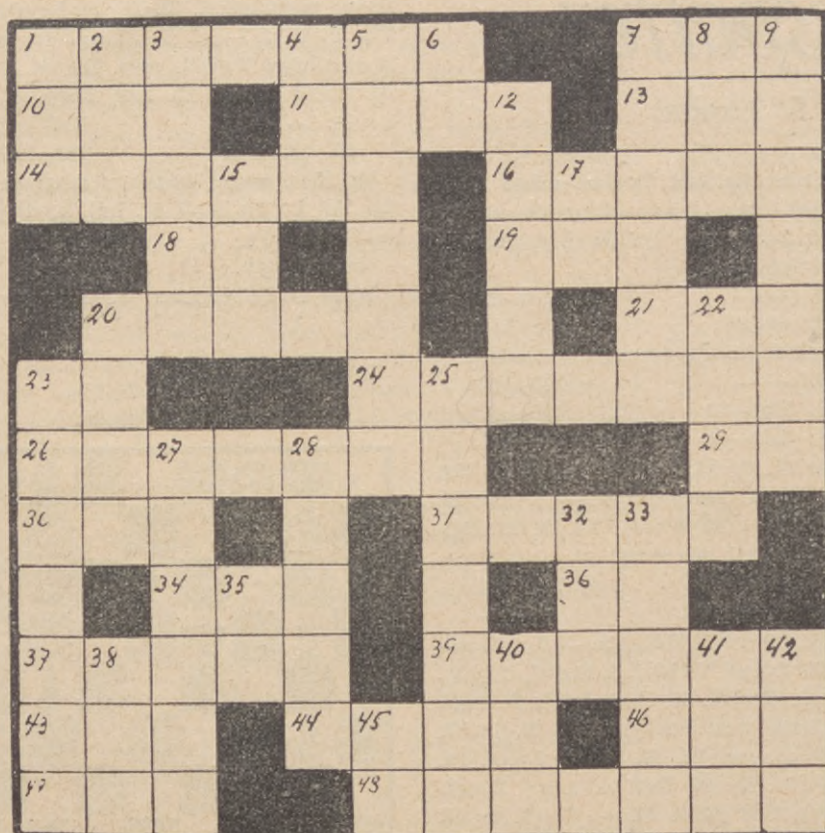
Lösningar: Problem nr 129: 1. Se7. Problem nr 130: 1. Db1.

— ★ —

Vaktmästaren: — Förlåt, professorn, men publiken undrar om professorn spelar priffte.

KORSORD NR 9

VÅGRÄTA ORD.

- Dess avfall är en tidsfråga. (7)
- Konstantinopolitansk ångbageritemperatur. (3)
- Håller bra mot röta. (3)
- "En konstnärns rätta namn, det är hans —." (4)
(Heidenstam).
- Nämnes med vördnad av alla japaner. (3)
- Det nöjet blev ödesdigert för en svensk konung. (6)
- Det var ett långt släp bakom den bruden. (5)
- Nästan som fläsk. (2)
- Mössfoder. (3)
- Om inte Pettersson vore så lösmint, så vore han en riktig —. (5)
- Demokrati. (3)
- Följer nedan. (2)
- Innehåller diverse för kvinnan välbekanta saker. (7)
- Barnens Dags fyrverkeri. (7)
- Ytterligheterna hos David. (2)
- Lill-Källe ä född mitt i —, sa' Ada. (3)

- Nu ska jag väl slippa —, sa käringen, skar av sig näsan. (5)
- Tvingas alkoholister att göra i vårt land. (3)
- Ord som direktör mindre gärna hör. (2)
- Peng i förrädarens pung. (5)
- Blixten är ett, eller hur?
Annars det sägs om en tjur. (6)
- Har sin upprinnelse i Graubünden. (3)
- Plats för orkester eller kväkande grodor. (4)
- En annan term för "en annan". (3)
- Nästan full sked. (3)
- Vi — nu vår lyra
till liten enkel sång:
när — herrar styra,
regimen blir ej lång. (7)

LODRÄTA ORD.

- Kan omfatta flera våningar — eller bara ett rum. (3)
- Bila. (3)
- Har intet emot att fjädra sig. (5)
- Pipolja på tungan! (3)

WASABRÖD ger
råg i ryggen!

- Lättare att få av Sofia, än till Sofia? (7)
- Kan en spion få många. (2)
- Avslöjar vederbörandes karaktär. (6)
- Till lunch. (3)
- "En vidsträckt pannkaka av lera, som lugnt flyter ut mot Nordsjön." (7)
(Hendrik van Loon)
- Gör stort till smått. (5)
- Katten vet hur den ska användas. (3)
- Frö. (2)
- Tråkigt att möta i sällskap. (4)
- Sådana kläder räcka långt. (4)
- Känd för att ha dålig sömn. (7)
- Sextusen grader är temperaturen i solens —. (7)
- Gamla tiders scholaris. (6)
- "Utsedd" till oktoberfirande, skulle göteborgaren säga. (5)
- Vikt. (3)
- Är sedeln i portmonnän. (5)
- Är framme i London vid 5-tiden. (2)
- Gör kampej mindre effektiv. (3)
- I åkern. (3)
- Får inte vara slö. (3)
- Hedersman. (3)
- Planeten Neptunus' yta, enligt vad astronomerna tro. (2)

Lösningar

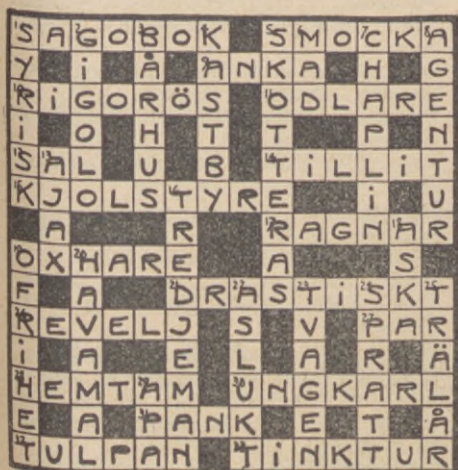
till korsord nr 9 skall vara redaktionen, Kocksgatan 15, Stockholm, tillhanda före den 15 oktober 1946. Två pris, om resp. 10:— och 5:— kr. utdelas.

På förekommen anledning påpekas att varje tävlingskuvert får innehålla endast en lösning liksom att varje tävlande givetvis icke får insända mer än en lösning. För portoinbesparing kunna dock exempelvis flera tävlande från ett sanatorium samla sina lösningskuvert och insända dem i ett gemensamt konvolut, som då märkes "Tävlingsbrev".

OBS! Annars måste tävlingskuvert ovillkorligen vara märkt "Korsord nr 9". Lösningar som insänts utan att detta villkor uppfyllts riskera att ej få vara med i tävlingen.

Gerhard ANNAT

LÖSNING TILL KORSORDET I NR 7.

Korsordet i nr 7 förefaller ha hört till kategorin "för svårt" om man skall döma av antalet lösningar, vilket knappast uppgick till mer än hälften av sedvanlig siffra. Och därtill innehöll en rekordartat stort felprocent — icke mindre än 44,7 % mer eller mindre felaktiga.

Felen äro för det mesta obetydliga, rent av hörande till kategorin slarvfel. Eller vad sägs om "8 lodrätt", där nyckelordet talar om "Representantskap inom affärsvärlden" och vilket rätt löst skall bli "agentur" men som av många inskrivits såsom "agenter". Vilket ju blir representanter i stället för representantskap. Vidare kan man ju icke kalla "9 vågrätt" "alka" för en av Sveriges vanligaste simfåglar, vilket däremot "anka" är. Flera liknande missförstånd att förutgå.

Så måste vi komma med en liten påminnelse: När Ni sänder in lösningen så glöm icke att meddela vem som insändersamma. Här voro nu två fullt korrekta lösningar utan minsta notering om avsändaren. Det skulle ju vara bra förargligt om en sådan skulle råka dras på prisplats, eller hur?

Priserna gick nu till herr Knut Jönsson, Fack 5, Orup, och herr Sven E. Andersson, Centralsanatoriet, avd. 42, Uppsala, vilka ha att emotse resp. 10:— och 5:— kronor per post.

Väl mött igen allesamman.

Tävlingensred.

En 50-åring

GERHARD
CARLSSON
PITEÅ.

Den 25 augusti vandrade ordf. i De Lungsjukas Konvalescentförening i Piteå, Gerhard Carlsson, in i "de fullvuxna poj-karnas" led, d. v. s. han fyllde då 50 år. Och gjorde det med samma glada humör som han gjort så mycket annat under det gångna halvseklet.

Född i Jävrebyn i Piteå landsförsamling, kom Gerhard Carlsson tidigt in i arbetarrörelsen under sitt arbete i sågverksindustrin. Satt i ledningen för de socialdemokratiska ungdomsklubbarnas kretsorganisation under ett tiotal år, eller 1916—1926. Blev vaktmästare vid Piteå lasarett år 1925 och kvarstod i tjänst till 1939, då han förtidspensionerades för ohälsa. Var ombudsman för Svenska Sjukvårdsmannaförbundets Västerbottens-distrikt till 1944, då sjukvårdsmannaförbundet anslöts till Svenska Kommunal-arbetarförbundet. Har deltagit i det kommunala livet under alla dessa år, är ivrig kooperatör och arbetar nu som försäkringsman för Folket-Samarbete. Carlsson har varit ordf. i konvalescentföreningen Sirius i Piteå alltsedan dess start och styrelseledamot i Norrbottens Lungsjukas Centralorganisation sedan 1942 samt dess representant i Norrbottens landstings Eftervårdskommitté.

F. ö. är Gerhard Carlsson en glad och god människa, fin talare och lutsångare, arbetsam och framåt och en prima tillgång för vårt förbund. Status saluterar och önskar allt gott för de kommande 50 åren.

Tandläkaren: — I dag har jag inte sett en käft.

— Hur klarade du det där kassaskåpet utan att det blev fingeravtryck?

— Jag la bara vantarna på det.

Från societeten.

— Jaså, lilla fröken Marianne skall också offra sig för välgörenhetsfesten. Så tappert, så tappert!

BORAS OCH SÖDRA
ÄLVSBOGGS LÄN

Allt elektriskt

hos

AB LINDSTRÖM & SJÖBERG

Borås

Tel. 103 22, 100 14

Gusums Blixtlås

FABRIKSNEDERLAG

D. G. Rudholm & C:o

Tel. 119 07 & 144 07

Borås

AKTIEBOLAGET

MARKS - Borås

Manufaktur och korta varor engros

Fabrikation av sydda varor

NORRBY HANDELSTRÄDGÅRD

Tel. 116 30 Borås Tel. 166 30

Har de vackraste blommorna

A.-B. BREDIN & C:O - KINNA

Värme- och Sanitära anläggningar
utföras fackmässigt under garanti

Telefon 323

BIL-SERVICE AB

BORÅS

Allt i bilbranschen.

AB BORÅS

BILREPARATIONER

BORÅS

Tel. 132 75.

Tel. 121 10.

BETALD ANNONSPLATS

— Bliv inte förskräckt, det är bara
skäggiga damen på Tivoli.

*

Studier i slang

Det nyaste i studieväg i skolan är slang. Den skall studeras noga och metodiskt. I dagarna har nämligen den rikhaltiga läroboksfloran utökats med en bok om uppsatsskrivning avsedd för 8:e skolåret, fortsättningsskolan och andra ungdomsskolor. Den har till författare Gunnar Salomonsson-Lindegård och är utgiven av J. A. Lindblads förlag i Uppsala. I bokens "inledande övningar" har man ett par exempel på "slarvigt och oriktigt språk". Barnen skall exempelvis i följande stycke utbyta de felaktiga orden mot " snyggare" sådana.

"EN SJÅARE.

Sjåaren stod vid hamnen med labbarna i byxlommarna och glodde i spat, medan han snackade med en skarp kirre. Då kom ett patraske arbetare, som frågade efter något knog. Sjåaren blev arg och skrek, att de skulle gå väck hela rasket, annars skulle de få puckel. Och i nästa ögonblick landade sjåarens karda mitt i planeten på en av arbetarna, så att påkarna vek sej under honom, och han dalade å. Sjåaren var emellertid en rädd kirre, som nu fortast möjligt knatade i väg för att rädda sig."

(Det enda roliga i denna historia är att författaren tydligen inte har en aning om modern "slang"!)

JÖNKÖPING

BETALD ANNONSPLATS

GÄVLE

Ståtlig utsikt

över staden från

KONSUMTERRASSEN

konditoriservering kl. 11—22

Gott och billigt äter Ni på

KONSUM-KONDIS

— lunchservering kl. 11—15

KONSUM ALFA

KONSUMHUSET.

J. HEDMANS

LITOGRAFISKA TRYCKERI

Efr. LISA KRUSE

Spec.: Reklam-, Emballagestryck m. m.
Box 690 A — GÄVLE 1 — Tel. 2892

GEFLE METALLGJUTERI

Sven G. Dahlqvist

Femte Tvärgat. 1 — Gävle — Tel. 4499

Utför metallgjutgods i alla rödgodsle-
ringar i styckevikter upp till 600 kg.

Lagerbussningar alltid i lager.

BEGÄR OFFERT.

GÖTEBORG

Birger Eriksson - JUVELERARE

Engelbrektsгат. 39 B (hörnet av Arkivg.)

Telefon 16 25 05

FÖRLOVNINGSRINGAR och VIGSEL-
RINGAR — NYSILVER.

Nya arbeten samt reparationer utföras
fort och till billigaste priser.

Alos självklistrande

KUVERT, KORTBREV,

AVLÖNINGSPÅSAR

Ensamtillverkare:

A. LINDGREN & SÖNER

Göteborg

JÖNKÖPING

June-Munktell

Marinmotor

för fiske-, frakt- o. passagerarefartyg

AKTIEBOLAGET

JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK

Jönköping. Telegr.-adr.: Motor

Telefoner: 197, 897.

KIRUNA		
Alltid färska BAKVERK CONDITORI BRÄNDA TOMTEN (PAUL LAVÉN) — Tel. 109 — TÄRTOR — EFTERRÄTTER		
LIDKÖPING	SKELLEFTEA	ÖRNSKÖLDSVIK
BETALD ANNONSPLOTS	BETALD ANNONSPLOTS	J. OLSSONS SKOFABRIK JÄRVED — Telefon 400 28 Försäljer i parti: SKODON, HANDSKAR och SOCKOR av egna tillverkningar.
LULEÅ med omnejd	UMEÅ med omnejd	ÖSTERSUND
BRUNNSBORRNINGAR utföres av Borrförman H. BJURSTEN Box 524 - Luleå - Tel. 3191	LAPPGUBBENS LINIMENT En god hjälp mot värk. Lagligen skyddat 2:75 per flaska, 2 flaskor portofritt. TEKNISKA FABRIKEN JAHO UMEÅ Tel. 2354	Byggmästare JOHAN ERIKSSON ÖSTERSUND Bergsgatan 45 — Telefon 2563 Utför nybyggnader och reparationer INFORDRA OFFERT
MALMÖ		
TEATERKAFÉET PILDAMMARNAS REKOMMENDERAS OLGA HELLQVIST	GYNNA ANNONSÖRERNA!	

KÖP,

LÄS,

SPRID

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA